ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,569 — Գ. ՏԱՐԻ, 1905, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 23 [illegible] — 1 Մուհարրէմ, 1323 — [illegible]

بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه واداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

Տէր եւ Տնօրէն
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Ali Djaddessi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ

Սանդամաթէրէն Վէնդա մը Պանօզ երկնցող ուղիէն զատ, չեմ յիշեր աւելի սքանչելի ու նկարչագեղ ճամբայ մը, քան Պօպատիլլայէն Ճիպրալթար տանող ճամբան։ Կրընատայի, Մալակայի, Ալճէզիրասի երեք գիծերուն միութեան կէտն է Պօպատիլլա։ Ալճէզիրաս երթալու համար, Պօպատիլլայէն պէտք է նստիլ Անգլիական ընկերութեան մը կառախումբը, զոր անգլիացի մեքենագործ մը կ'վարէ և ուրուն վայրաշարժը փոխանակ սուլելու, շոգենաւի մը պէս սիրէնական մռնչիւններ կ'թռցնէ։ Կ'անցնինք Ռօնտայի առուաւէն որ բարձրը թառած քաղաք մըն է, հռովմէական իր աւերակներով ու իր մաքսախոյզներովը նշանաւոր. Կ'յիշեմ որ Ռօնտա, ատենով, ցլամարտերէն ետքը, մեռած ձիերը ձորերէն վար կ'գահավիժէր։ Կառախումբը, կ'դառնայ և հեղեղատներուն քովն ի վեր կ'ընթանայ։ Բայց, ա՛լ գրեթէ Ծայրագոյն հարաւի սահմաններուն մէջ ենք և այն ինչ, արմատ մը պարծենալու չափ պզտիկ զովութիւն մը կ'ըղձացուցի, ահա ծառերն ու ծաղիկները կ'սկսին վխտալ անմիջապէս։ Երկաթուղիի գիծը կ'անցնի փարասիններով վայրի մըրգաստաններու մէջէն որոնք եղած նուռնենու բազմութեան տակ կ'կարմրին, ինչպէս նաև ձիթենիներու անտառի մը մէջէն, որ կ'առաջանայ ու կ'իջնայ դէպ ի ծով։ Վերջապէս կ'մտնայ խառաշատ հարթավայրի մը մէջ, որ մեղմօրէն հակած ձեւ մը ունի լեռներուն ստորոտը և թզուկ արմաւենիներու բնական անհաշուելի փընջակներովը բծաւորուած է։ Այն ատեն, ձախ կողմը, ցած գետիններու վերևը, հրէշային ապառաժ մը կ'ցցուի։ Կապոյտ կ'երևայ ան, հեռաւորութեան պատճառով, և կղզիի մը կ'նմանի կատարելապէս։ Նախ և առաջ ուրիշ բան չերևար բայց եթէ իր կռնակի կողմը, որ հսկայական սահմանաքարի մը երևոյթը կուտայ անոր։ Իր բուն երկարաձիգ ձևը հետզհետէ կ'ցուցուի կուցայ այնչափ որչափ կ'առաջանանք մեր հանդիպակաց եզերքին վրայ։ Սեւ կէտերու բազմաթիւ բոյլեր ծովախորշը եզերող նեղ անցքը կ'կէտկէտեն։

Աչքերս չեմ կրնար զատել այդ լերան վրայէն, զոր ոչ մէկ բան կ'կապէ, մեր ափին արդէն իսկ հեռուն մնացած, սպանիական սիէրրաներուն շղթային և որ գերազանցապէս կ'տիրապետէ ծովու ու ցամաքի շրջանակին վրայ։ Կառախումբը կանգ կ'առնէ անոր դէմը, Ալճէզիրասի քարափին ծայրը։ Հոն շոգիի վրայ կ'սպասէ շոգենաւ մը՝ որ երեք քառորդ ժամու մէջ Ճիպրալթար պիտի փոխադրէ մեզ։ Ճիշդ այն վայրկեանին՝ ուր կ'բաժնուինք քարափէն, հեղեղային անձրև մը կ'ծածկէ հորիզոնը, և կ'սարկէ մեզի որ խցիկներուն մէջ ապաստանինք։ Հիմա, ապակիներուն ետևէն բան մը միայն կ'տեսնամ, ստուերներու շարք մը, որոնց քովէն կ'անցնինք և որոնք ուրիշ բան չեն բայց եթէ հեռուէն տեսած սեւ կէտերս։ Ածուխի մթերանոցներ են ատոնք, ինչու որ Ճիպրալթար ոչ նաւահանգիստ ունի կանոնաւոր, ոչ ալ մեծաքանակ հանքածուխ ամբարելու չափ լայն տեղ։ Կ'մօտենանք։ Տեղի պակասութենէն քաղաքը չի կրնար տարածուիլ ու ընդարձակուիլ դէպ ի ներս։ Վրայէ վրայ կ'կուտակուի ան ու լերան առաջին ստորոտներէն կ'մագլցի վեր այնչափ տեղ որչափ տուն մը կրնայ կանգուն մնալ դեռ, և սեղմուած՝ իր պարիսպներուն ու հազար երկու հարիւր ոտք բարձրութեան մը մէջ կարկառող կրանիթէ այդ օրանկիւնին միջև, կարծես ամբողջովին ծով պիտի գահավիժէ, եթէ երբեք ահաւոր ապառաժը թեթև մը թօթուելու ըլլայ։ Անձրևը միշտ կուգայ։

⁂ Անձրևը ոչ նուազ կուգայ չեզոքել անգլիական հովեր առնող այդ տեղին տպաւորութիւնը։ Արդարև, մեծ կղզիին մէկ նաւահանգիստին մէջը չեմ մթեք։ Առաջին անձը որ աչքիս կ'զարնէ դուրս ելած ատենս, բօլիսմէն մըն է, պաղարին ու քաղաքավար. քարափին վրայ առաջին դէմս ելած խանութին տանիքը չինուած է Շէֆիլտեան կօփրէ թիթեղանքով։ Գրաւոր արտօնագիր մը ձեռքս, կ'մտնամ քաղաք և կ'հանդիպիմ զինուորներու՝ որոնք կարմիր բաճկոնակներ են հագած, պզտիկ թօքեր դրած գլուխնին, ցպիկներով զինուած, վարդագոյն այտերով, և լաւ սնունդ առած մարմիններով, այնպէս ինչպէս կ'տեսնանք զանոնք Մալթայի, Ճէրսիի, Լոնտոնի կամ Հնդկաստանի մէջ։ Պանդոկին պատուհանները մեքենաւոր են ինչպէս Անգլիոյ մէջ. Ննջասենեակներուն մէջ կախուած պատկերները ձիարշաւներ կ'ներկայացնեն կամ աղուէսներու որսորդութիւններ. համեմներու պզտիկ սրուակները բոլոր բերնի լեցուն, կ'սպասեն ճաշասրահին ապակեփակ պնակադարաններուն մէջ. մէկ քանի կիներ կ'խօսակցին ladie's roomին, — կիներու սենեակին — մէջ. midshipmanներու, — նաւային նորավարժ աշակերտներու, — խմբակ մը թեյ կ'կարդայ ու բօրթօ կ'խմէ ճէնթլմէններու յատուկ սալօնին մէջ. դուրսը անձրևը դադրած է ա՛լ և փողոցները, ժայռերը, բովանդակ կղզին ծուխ կ'արձակեն, նման Փլօրիտայի մէկ խորշին՝ որ մարը մտնող արեւին տակ կ'ապականի. անգլիացի զինուորները ու նաւաստիները կ'քալեն ծանրախոհ ու պիրկօրէն պնդակազմ, այնչափ շատուոր որչափ քաղաքացի ժողովուրդը՝ որ խելօքիկ է, ճապուկ ու խառնակ, կէս էսբանեօլ, կէս հրեայ։ Չկայ փողոց մը որ չսեղմնայ իր զօրանոցը կամ հրետանիի իր մթերանոցը և պահակ սպասողներու իր կայանը։ Ո՞ւր է թէննիսը։ Շատ չիկայ քաղաքին մէջ. բայց երբոր կ'փընտռեմ, չուտով կ'գտնամ հատ մը։ Ո՞ւր է երէցը։ Ահա ձիու վրայ հեծած կուգայ, իր ոչ շատ հեռու թեմէն։ Վարդագոյն պասպրիկները at home — տունը — ըլլալու են. բայց անոնց մայրիկները ու քոյրերը, իրիկուան զովութիւնը ծծելու ու վայելելու համար, ահա կ'սկսին ճամբայ ինալ դէպ ի Ալամէտա։ Անոնք ասոնին այն միևնոյն կլորիկ ու գեղեցիկ հասակները, այն միևնոյն կարճ շրջազգեստները, այն միևնոյն կորովալիր ու սպորթայատուկ գնացքը որոնք չեն փոխուիր ոչ մէկ կլիմայի տակ։ Անգլիան հոն է ամբողջովին իր սովորութիւններով, իր նորոյթներով, իր վէս ու առնական կերպարանքով, իր կանոնապաշտ գործունէութիւնով ու ժրաջանութիւնով։ Երկրագունտին լայնութեան աստիճանները կ'փոխուին, բայց ինք անփոփոխ կ'մնայ անոնց մէջ։ Արևը ոչ իսկ կ'յաջողի, թուխցնել սխրալի ու չքեղ դիմագոյնը, ոսա՛ ծաղկատի փթերուն՝ որոնք ծովեզերեայ վիլլայի մը, cottageի մը պատուհանին, կամ մագլցող ու գալարուն յասմիկներու պերճանքին մէջը չըլմուած, ամբոխէն անցնիլը կ'դիտեն։

Սպանիական ծայրագոյն այս անկիւնը, այնչափ քիչ կ'նմանի Սպանիային և այնչափ հզօրապէս կրած է դրոշմը իր արդի տէրերուն որ, անոր հանդէպ ունեցած առաջին զգացումդ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ ճշմարիտ հիացում մը, այն մեծ կարողութեան մասին, որ այդ ստորճան կոթողի ու ինքնայատուկ զինանշանի մը (marque de fabrique) տէրը ըլլալու պարծանքը ունի։ Կրնայ ըլլալ որ յիշատակներ ու աւազանքներ գան խառնուիլ այդ հիացումին. կրնաս նոյն իսկ ծաղրել, եթէ գիտես թէ ի՛նչ կ'արժեն այդ հաչմուքները, որ Ճիպրալթար օր մը նորէն միանայ սպանիական երկրին. բայց այն տպաւորութիւնը որ առջի վայրկեանէն կ'գրաւէ քեզ սա է որ, բացարձակապէս անգլիական հողի վրայ կ'գտնուիս։

Մինչդեռ կ'դեգերիմ փողոցներուն մէջ, ծխախոտի վաճառականներուն ցուցափեղկերուն առջին, և այն խանութներուն մէջ՝ ուր Արեւելցիներ կեղծ ասկիով ասեղնագործուած կերպասներ կը պարզեն ու բազմագոյն ծածկոցներ, գիշերը վրայ կ'հասնի։ Ես ալ կ'երթամ Ալամէտայի կողմը՝ որ քաղաքէն դուրս, Հարաւին կողմը, բաց ծովին կողմը, պզտիկ ճեմավայր մըն է։ Մնաց որ, անկարելի է ուրիշ ճամբով դուրս ելլալ Ճիպրալթարէն, երբ իրիկուան, թնդանօթի հարուածը եկած է հրամայել որ գոցուի Սպանիոյ կողմը բացուող դուռը։ Բնակիչները իրաւունք ունին չըշրջագայելու մինչեւ հողի նեղ այն մասը՝ որ կ'երկարի Ալճէզիրասի ծովածոցին եզերքը։ Անոնք գրեթէ փակուած են ամրոցին մէջ, որ պարտէզ մը ունի գերազանցապէս գեղեցիկ։

⁂ Պարիսպներէն դուրս ելածիդ պէս, կ'մտնաս խոշոր պողոտաներու մէջ, որոնք ամէն կողմէ կ'կարատուին նեղ աբլահանքէ, որոնք իրենց կարգին կ'պըտուտքին հազարումէկ տեսակ ծառերու մէջտեղուանքը, այն աստիճան զանազան երեւոյթներով, թաւ ու անջատ ծառեր, որ նոյն իսկ գիշերը կ'գուշակես տերեւներուն տարօրինակութիւնը և ձեւերուն նորութիւնը։ Տունկերը հոն, կոյս անտառներ պարունակող երկիրներու գաղջ խոնաւութեանը մէջ կ'թաթխուին և խօլականօրէն կ'աճին, կ'բողբոջին։ Անգլիացիները բաւականացած են քանի մը ճամբաներ միայն բանալով և հեռուէն հեռու սուսեր քարակոյտերու մէջտեղուանքը դնելով, ելեքտրական խոշոր լամպարներ, որոնք ընդհանրապէս չեն երեւար և որոնց լոյսը զարմանալիօրէն կը մաղուի ծառերուն տակ։ Անոբջային դաշտանկարի մը մէջ կ'թափառիմ։ Պանանի ծառերը կ'ցցեն իրենց լայնաթոյ տերեւները՝ որոնք կանանչ բիւրեղէ են կարծես։ Արմաւի փունջեր գլուխիս վերեւը կ'բոցավառին ոսկիէ աստղանկներու պէս։ Կամարները կազմուած են, պղպեղենիի ոստերու, վայրահակ ու նրբին հազարաւոր սրահակներով, որոնք կ'երեւան վառէն եկող նուաղուն լոյսին մէջ և կ'կարօտին մթութեան գոգը։ Գետինէն անտառային ջերմ ու թրջած բոյր մը կը բարձրանայ և զայն շնչած ըլլալուն համար կարծես, քունը տարած է ծովին։ Հոն, բոլոր այդ արահետներուն ծայրն է Ալճէզիրասի երկայն ծովածոցը որ լուսիններուն շողերուն տակ արծաթազօծուած, կը տարածուի առանց խորշում մը, առանց մուշի հետք մը կրելու իր ճակատին վրայ։ Միւս եզերքին վրայ) լեռները [illegible] կահար երեւոյթներ ունին։ Բաց ծովին կողմը, Մարոքի լեռները [illegible] կ'ելեւէջին ջուրերէն անդին եւ ճերմակին վեր հանած տաք աւազներուն փրփուրը [illegible], նարինջի երանգ մը երկինքը կ'գծանշէ անոնց վերեւը։ Ու ես կ'խորհիմ այն ծեծ նաւերուն, որոնք այդ խիստ կապոյտ ու խիստ հանդարտ գիշերուան մէջ, ցեղ ունկնին դէպ ի Արեւելք գործուցած կ'անցնին հոնկէց։

Թուէլ. Զ.—Ս — ՌԸՆԷ ՊԱԶԷՆ.

ԿՈՅՐԵՐՈՒՆ ՀԵՌԱԶԳԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Կոյր մը որ, ատենօք, տասներկու տարեկան հասակին մէջ կատարելապէս կուրցած էր, վերջերս հետեւեալ չափազանց հետաքրքրական տեղեկութիւնները տուաւ Բարիզի կուրաց համաժողովին մէջ։

«Մեր յատկութիւններէն շատ քիչ մասը ծանօթ է գիտական աշխարհին և այդ ծանօթներուն մէջ ամէնէն նուազ ծանօթն ալ մեր՝ կոյրերուս հեռազգայութիւնն է։ Ես իսկ դեռ շատ լաւ կ'յիշեմ որ դպրոցին մէջ մեր ուսուցիչը խլուրդին վրայ խօսելով կ'ըսէր թէ այդ կենդանին եթէ նոյն իսկ կուրցած ըլլար, շատ աղէկ պիտի որոշէր չուաններն և ատոնց նման արգելքները, անոնց դպչելէն առաջ։ Այն ատեն հաւատալս չէր գար երբ ուսուցիչը կ'ըսէր թէ ամէն մարդ ալ ունի այս հեռազգայութիւնը։ Բայց կուրնալէս տարի մը ետք ես ալ համոզուեցայ ատոր։ Ուստի կ'կարծեմ թէ մեքենական այս դարուս մէջ գիտութեան համար շատ օգտակար պարագայութիւն մ'է այդ զգայարանքին գոյութեանն համոզել մանաւանդ զանոնք որ օրուան մէջ այնպիսի տեղերու մէջ կը պարծին, ուր իրենց աչքերը պէտք եղածին պէս չեն կրնար գործածել։ Ահա բանախօսութեանս գլխաւոր նպատակն այդ մասին եղած խուզարկութիւնները պիտի ըլլան։

1. Ի՞նչպէս կ'արտայայտուի հեռազգայութիւնը։ — Շատ դժուար է ըսել թէ ի՛նչ է կոյրի մը զգացումը զոր կ'ունենայ իր գնացքին մէջ երբ յանկարծ տունի մը կամ ծառի մը առջև գտնուի։ Կարելի է ըսել թէ ան իր գլխուն վերի մասին վրայ տեսակ մը ճնշում կ'զգայ։ Բայց ամէն պարագայի մէջ իրեն այնպէս կուգայ թէ իր և այդ առարկային միջեւ գտնուած մթնոլորտը փոփոխութիւն մը կ'կրէ. և թերեւս զիս զարմացնող բանն այն է որ ես ալ այնպէս պիտի կարծէի եթէ երկարատև սովորութենէ ետք չվարժուէի անոր։ Ճիշդ այն պարագան թէ մարդ կուրնալէն անմիջապէս ետք կ'տիրանայ սոյն կարողութեան, ենթադրել կուտայ թէ այդ մարդ նախապէս ունի զայն իր մէջ, բայց զայն գործածելու տրփուելէն ետք կ'տեսնէ անոր գոյութիւնը։ Արդարեւ այս խուզութիւնները պիտի տարակուսեցնեն իմ ոչ—կոյր ունկնդիրներս ալ, ինչպէս ես՝ Լայբցիկի կոյրերու ապաստանարանին ընդունուելէս քիչ ետքն իրիկուն մը առանձինն նոյն հաստատութեան պարտէզին մէջ շրջագայած ատենս յանկարծ զգացի թէ բան մը կար իմ առջեւս։ Ինչո՞ւ համար.— չգիտէի պատճառը։ Բայց այդ այդպէս էր։ Երեւակայութեան վերագրեցի զայն, զի լոյս տեսնելու կարողութեան նշոյլն իսկ չունէի իմ մէջս։ Բայց զգացողութիւնս աւելի զօրացաւ երբ փոքր քայլ մ'ևս առի դէպ առաջ։ Վերջապէս ձեռքերս կարկառեցի և բռնեցի կայմ մը։ Այլ [illegible] պատմեցի այս դէպքն և բոլոր ինծի թէ իրենք ալ [illegible] այս զգացողութեան կ'ենթակային [illegible] ժամանակին հետ բնականաբար փոքր ինչ զարգացաւ զգայութիւնս։ Այսօր ամբողջ իմ—[illegible] և [illegible] մէկ մեծ մասին առանձին կ'չըլլադրայիմ և պէտք չէ դար գաւազանիս ծայրին դիմել, համոզուելու համար թէ քարուղիի մը մէջ ուր կը յանգի մայթին ծայրը։ Ես կարող եմ որոշել բաց դուռը գոց դռնէն, նոյն իսկ տուն մը գոցող խանութի մը դռնէն, զի հեռազգայութիւնս կ'ըսէ ինծ թէ՛ նեղ կամ գոց տեղի մ'ունէի կ'գտնուիմ, և այս ամէնն՝ առանց գործածելու իմ գաւազանս, կոյրի գաւազանս։ Այսու հանդերձ չեմ կարծեր որ այս զգացողութիւնս շատ զարգացած ըլլայ իմ մէջս. ուրիշ շատ կոյրեր կան որ այս մասին ինձմէ շատ մեծ կարողութիւն ունին։ Հետեւապէս, հեռաւոր առարկաներն զգալու կարողութիւնը միշտ հաւասար աստիճանով չէ կոյրերուն մէջ։ Մնաց որ հոտն ու աղմուկը կ'խանգարեն այս զգացողութիւնը։

2. Հեռազգայութեան կեդրոնն ո՞ւր է մարմնոյն մէջ։ — Կոյրերն այս հարցման կը պատասխանեն, ըսելով թէ ճակտին մէջ է, քունքերուն մէջ, ականջին մէջ է. բայց իրենք ալ կատարելապէս չեն գիտեր։ Ես իսկ հետեւեալ պատճառներով կրնամ հաստատել թէ այդ կարողութեան կեդրոնը ներքին ականջին մէջ է. կոյր չեղող անձ մը թէպէտ հազիւ գիտակցութիւն ունի այդ կարողութեան տէր ըլլալուն, բայց լաւ լողացող մը ծովուն մէջ լողացած ատեն կ'գործածէ իր այդ կարողութիւնը, ապա թէ ոչ գլուխը յատակին պիտի զարնէր և չուտով մը ջուրէն դուրս պիտի ելնէր. և որովհետեւ խուլ—համր մը, առ այդ պէտք եղած քաջութիւնն ունենալով հանդերձ չի կրնար ջուրին տակ լողալ առանց ինքզինքն աւազին անդին զարնելու։ Նոյնպէս այն պարագան թէ հեռազգայութիւնը զօրաւոր աղմուկներու ատեն կատարելապէս կը դադրի և թէ դժուարալուր անձանց քով այդ կարողութիւնը տկար է, ասոնք ամենքն ալ կ'հաստատեն իմ կարծիքս։

3. Որո՞ւն մէջ է հեռազգայութիւնը. — Նախ կ'երեւի թէ մեր ականջի թմբկամորթին միջոցաւ կ'զգանք օդին թրթռումները, որ կ'բախին այն առարկային որուն կ'մօտենանք։ Միայն թէ անկարելի կ'ըլլայ այդ, զի ատոր զգայութիւնը կ'դադրի, երբ մարդ հանդարտ կանգուն մնայ։ Թերեւս ելեքն է որուն հետ գործ ունինք մեր այս չարժման մէջ։ Կարծիք մը, որ գիտական շրջանակի մէջ թերեւս նուազ կուսակից ունենայ, բայց կարեւորութիւն չարունակելու չափ անտեղի կարծիք մը չէ։ Մագնիսացնողներու և ոգեհարցուկներու շրջանակի մէջ կ'կարծեն թէ իւրաքանչիւր առարկայ մթնոլորտ մ'ունի իրեն համար։ Ասոր համար է որ մագնիսացնող մը մեծ ազդեցութիւն ի գործ կ'դնէ իր ենթակային վրայ, եթէ քիչ հեռաւորութեան մէջ անոր մարմնոյն վրայ չըջեցնէ իր մագնիսը. քան թէ անոր դպցնէ զայն։ Եթէ այս կարծիքը գիտնականօրէն հաստատուի, այն ատեն կարելի է ըսել պարզապէս.— Մարդս չրջապատող մթնոլորտն եթէ առարկայի մը մթնոլորտին ընդհարի, մարմնոյն ամէնէն աւելի զգայուն մասը, այսինքն ականջի թմբկամորթը կ'զգայ զայն։ Ինչո՞ւ համար ոչ—կոյր անձ մը բացառաբար միայն կրնայ համոզուիլ գոյացնել թէ ինք ալ ունի հեռազգայութիւնը։ Շատեր պիտի ըսեն.— «Ատիկա շատ պարզ է. կոյր չեղողները շատ քիչ առիթ ունին գործածել այն զգայարանքն որուն պէտք չունին ընդհանրապէս։» Այս պատասխանին թէեւ առաջին անգամ [illegible] երեւի, բայց [illegible] ատոր [illegible]։ Թէ կոյր չեղող մը պայծառ լոյսի մէջ հեռազգայութեան պէտք չունի, բայց մութ տեղի մը մէջ [illegible] կրնայ ըլլալ այդ բանն իրեն. [illegible] մթութեան մէջ իսկ [illegible] թէ ունի այդ զգացողութիւնը ինչպէս կ'ըլլայ այդ. [illegible] թէ մութին մէջ [illegible] կոյրի մը և կոյր անձի մը միջեւ շատ քիչ տարբերութիւն կայ։ Բայց փորձառութիւնը ատոր հակառակը կ'ցուցնէ։ Երբ կոյր չեղողի մը աչքերը կապեն, պիտի կարծուի թէ հեռազգացման գիտակցութիւնը պիտի ունենայ, զի վախը այս պարագայի մէջ նուաճող դեր պիտի խաղայ. այդ անձ գիտնալով թէ իր աչքերը պիտի հանուին իր վրայ և պիտի պաշտպանեն զինքն ամէն վտանգի դէմ, մտածէ թէ իր աչքերուն կապուած լաթն ալ [illegible] ճնշում պիտի ընէ իր վրայ, մինչ նոյն իսկ ճշմարիտ կոյրի մը արգելք կ'ըլլայ անձերը կամ առարկաները ճանչնալու։ Ուրեմն դիւրին չէ ոչ—կոյրերն համոզել այս վեցերորդ զգայարանքին գոյութեան, բայց անկարելի չէ այդ եթէ հանդարտութեամբ և յարատեւութեամբ հետեւին անոր։»

(Մէտ. Վօխընշրիֆթ.)

ԿԻՆԵՐՆ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկրագնտիս շատ երկիրներու մէջ կիներն այրերէն աւելի են, բայց այս տարբերութիւնը բնակչաց թուոյն համեմատութեամբ այնչափ մեծ չէ որչափ կ'կարծուի։ Միացեալ Նահանգաց մէջ 76,388,288 բնակիչներէն 39 միլիոնը կին և 37 միլիոնն այր են. իսկ Աւստրալիոյ մէջ կան ընդհակառակն 2,166,318 միլիոն կին և 2 միլիոն 389,344 այր։ Քանատայի մէջ ալ այրերն աւելի են կիներէն, ուր արանց թիւն է 2,460,471 և կանանց թիւը՝ 2 միլիոն 372,968. իսկ միւս երկրաց մէջ գրեթէ ամենուրեք կիներն աւելի են թուով։ Անգլիոյ մէջ 21,441,911 կին կայ և 20,163,309 այր, Ֆինլանտայի մէջ 1,300,000 կին և 1,260,000 այր, Նորվեկիոյ մէջ 1,250,000 կին և 1,175,000 այր։ Դանիոյ մէջ 1,263,945 կին և 1,200,825 այր։ Հոլանտայի մէջ 2,583,508 կին 2,520,471 այր։ Զուիցերիոյ մէջ 1,700,000 կին և 1,616,000 այր։ Գերմանիոյ մէջ 28,622,194 կին և 27,734,052 այր։ Հունգարիոյ մէջ 8,795,616 կին 8,668,173 այր։ Իտալիոյ մէջ սակայն այրերն աւելի են կիներէն այսինքն 16,260,000 այր և 16,190,000 կին։ Բայց Ֆրանսայի մէջ 19,346,360 կին և 18,922,651 այր։ Պելժիոյ մէջ 3,416,057 կին և 3,398,997 այր։ Սպանիոյ մէջ 9,315,770 կին և 8,773,730 այր։ Փորթուկալի մէջ 2,408,792 կին և 2,251,303 այր։ Իսկ Ցելանտայի մէջ 1,266,816 այր, 1,166,990 կին։ Սլաւ երկիրներուն մէջ այրերն աւելի են. Ռումանիոյ մէջ 2,994,896 այր և 2,917,624 կին։ Պուլկարիոյ բնակչաց 51.2% այր և 48.8% կին են։ Ռուսիոյ մէջ 47,772,455 կնոջ դէմ 46,433,740 այր կայ։ Պոհեմիոյ, Կալիցիոյ, Մորավիոյ մէջ ալ կիները բազմաթիւ են այրերէն։

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՐԿԻՐ (16)

Է.

— Բայց Ֆրանսուան, գոչեց Էրնէստ իր կարգին։

— Անիկա ամէնէն դիւրին բանն է, Մ. Զէրմաթ, յարեց Տկն. Ուօլսթըն։ Առայժմ եկեղեցին չինենք և [illegible] չունի առանց քահանայի կրնանք աղօթել մենք։

— Տկն. Ուօլսթըն, ձեր կարծիքը գովելի է և կ'մոռնանք որ Նոր գաղթականներ ալ պիտի գան հաստատուին հոս, հետեւաբար աղօթատեղիի մը պէտք ունինք. բայց երբոր անձրեւները սկսին՝ այն ատեն կ'խորհինք այս խնդրոյն վրայ և յարմար տեղ մը կ'որոշենք։

— Ինծի այնպէս կ'թուի որ էն յարմարը Ֆալքէնհօրսթը եկեղեցիի փոխելն է, ըսաւ Տկն. Զէրմաթ։

— Այո՛, որովհետեւ Ֆալքէնհօրսթ օդին մէջ չինուած ըլլալուն աւելի մօտ եղած կ'ըլլանք Աստուծոյ, յարեց Ճէգ ժպտելով։

— Ֆելզէնհայմէն քիչ մը հեռու է մինչև հոս, պատասխանեց Մ. Զէրմաթ։ Ես նախամեծար պիտի համարէի քաղաքին մէկ կեդրոն տեղը կառուցանել մատուռը բայց, ինչպէս ըսի, դեռ ժամանակ ունինք այս կէտին վրայ խորհելու։

Օդերը դեռ երեք չորս ամիսի չափ աղէկ պիտի երթային, ամէն ոք ուրեմն կարեւոր գործերով զբաղեցաւ առանց դադարի։ Մր. Ուօլսթըն կ'մասնակցէր աշխատութեանց բայց Ֆրիցի և Ֆրանսուայի չափ գործ չէր տեսնար անշուշտ։ Երբ այս զբաղումները վերջ գտան, խօսքն եղաւ Նոր—Հելվետիոյ բոլորտիքը կատարուելիք խուզարկութեան մը։ Երբ նոր գաղափար մը յայտնուէր երկու ընտանիքներուն մէջ, ամէն ոք իր կարծիքը կուտար և երբ ընդհանուր որոշում մը տրուէր, այն ատեն կ'գործադրէին պէտք եղածը։ Մր. Ուօլսթընի հազիւ թէ ծանօթ էր երկրին այն մասն որ Շնագայլերու առուակէն սկսելով կ'յանգէր Ցուսավրէպ հրուանդանը։

— Կ'զարմանամ որ, ըսաւ օր մը Մր. Ուօլսթըն Մ. Զէրմաթի, տասն երկու տարիներ ամբողջ բնակեր էք հոս, և դեռ ձեզնէ ոչ ոք տեղեակ է երկրին ներքին մասերուն։

— Ինչո՞ւ տեղեակ ըլլայինք ատոնց, Մր. Ուօլսթըն։ Մտածեցէք որ Լէնտըրի նաւաբեկութեան օրը, զաւակներս դեռ պզտիկ տղաք էին, կինս չէր կրնար ընկերանալ ինծի այս տեսակ խուզարկութեան մը համար և միւս կողմէ ես ալ չէի կրնար մինակ թողուլ զայն։

— Մինակ Ֆրանսուայիս քով որ 5 տարեկան տղեկ մ'էր, աւելցուց Տկն. Զէրմաթ. սա ալ մի՛ մոռնաք որ, սիրելի տիար, ամէն վայրկեան ուրիշ նաւու մը կողմէ ազատուելու յոյսն ունէինք, հետեւաբար երկրին խորերը խուզարկելու պէտքն ալ չէինք զգար։

— Եւ ամէն բանէ առաջ, յարեց Մ. Զէրմաթ, պարտական էինք մեզի պէտք եղած անմիջական պիտոյքներն հայթայթել։ Երբոր կարգ մը օգտակար առարկաներ ձեռք անցուցինք շոգենաւին բեկորներուն մէջէն, տեսանք որ մօտերնիս անուշ ջուրի աղբիւր մը կար Շնագայլերու առուակին բերանը, յետոյ դարձեալ մօտերնիս գտանք մշակելի դաշտեր և դեռ զանազան տեսակ բոյսեր։ Օր մ'ալ դիպուածով գտանք Ֆելզէնհայմի առաջնորդ և ապահով վայրը. կրնայի՞նք միթէ Բնութեան այս պարգեւներէն խոյս տալ և երկրին ներսերը բախտ փնտռել։

— Եւ յետոյ Փրկութեան ծոցէն հեռանալով կրնայինք կեանքերնիս վրայ տալ, աւելցուց Էրնէստ։ Տեղական վայրենիներ կան հոս, օրինակի համար հանրաւոր Անդամանն և Նիքօպարն որոցմէ խոյս տալու էինք միշտ։

— Վերջապէս ամէն օր ընելիք գործ մ'ունէինք ձեռքերնիս, ըսաւ Մ. Զէրմաթ։ Աշխատութիւններս շատ էր, այնպէս որ ակամայ տուն տեղ կ'ըլլայինք հոս։ Այսպէս է որ տարիներն անցան սահեցան բայց մեզ կ'թուի թէ դեռ երեկ եկած ենք հոս։ Ինչ կ'ուզէք, սիրելի Ուօլսթըն, եղած տեղերնիս հանգիստ կ'զգայինք և նոր փափաքներ չէինք ունենար։

— Բոլոր ըսածնիդ ճիշդ է, պատասխանեց Մր. Ուօլսթըն, բայց իմ գաղափարս կ'տարբերի ձերինէն. ես եթէ ձեր տեղն ըլլայի, մինչեւ հիմա խուզարկած ճանչցած էի բոլոր շրջակայքը։

— Որովհետեւ անգլիացի արիւն կ'կըրէք, ըսաւ Մ. Զէրմաթ, և ճամբորդելու իղձը բնականէն կայ ձեր մէջ, իսկ մենք Հելվետիացի ենք և այն Հելվետիացիներէն որք եղած տեղերնին կ'մնան կ'մեռնին։

— Կ'բողոքեմ ըսածիդ դէմ, հայր, գոչեց Ճէգ։ Ես ալ Հելվետիացի եմ բայց ճամբորդելու կատաղի փափաք մ'ունիմ ներսիդիս։

— Դուն անգլիացի ըլլալու արժանի էիր, սիրելիդ իմ Ճէգ, ըսաւ Էրնէստ. և քու այդ փափաքդ կ'գովեմ ի սրտէ։ Մր. Ուօլսթըն իրաւունք ունի արդէն, հարկ անհրաժեշտ իսկ է որ ո՛ւր ըլլալնիս գիտնանք ամէն մանրամասնութեամբ։

— Ատիկա գիտենք, Հնդկական Ովկիանոսի կղզիներէն մէկն է այս, աւելցուց Մր. Ուօլսթըն. բայց լաւ է որ կատարելապէս համոզուինք այս մասին։

— Երբոր հայրս կամենայ, պատրաստ ենք ընել այդ խուզարկութիւնն ըսաւ Ճէգ։

— Դեռ ժամանակ ունինք այդ մասին խորհելու, ըսաւ Մ. Զէրմաթ։ Խուզարկութեան մը հակառակ չեմ բայց խոստովանինք որ եղած տեղերնիս ամէն կերպով յարմար է և հանգստաւէտ։ Գիտե՞նք թէ երկրին ներսերն ասկէ աւելի գեղեցիկ վայրեր կան։

— Թերեւս կան, պատասխանեց Էրնէստ։ Լէնտըրի քով գացած օրերնիս, ճիշդ է որ մեր առագաստանաւը ժայռերու և վըտանգաւոր տեղերու առջէն անցաւ բայց ո՞վ գիտէ թէ անոնց ետին Նոր-Հելվետիա ի՛նչ գեղեցիկ վայրեր կ'պարունակէ դեռ մեզի անծանօթ։

— Այդ բանը կարենալ հասկնալու համար, ըսաւ Ճէգ, առագաստանաւով երկրին շրջանն ընենք, վախնալու պատճառ չկայ։

— Բայց քանի որ դէպի արեւելք գացած էք անգամ մը, անշուշտ հիւսիսի կողմն ալ անծանօթ չէ ձեզ մասամբ, յարեց Մր. Ուօլսթըն։

— Չէ՛, մինչեւ 15 մղոնի չափ տեղ ծանօթ է մեզ, Ցուսավրէպ հրուանդանէն մինչ Մարգարիտներու ծոցը, պատասխանեց Էրնէստ։

— Եւ այնչափը գիտնալով հանդերձ չենք համարձակած Մխալից Ժայռն իսկ այցելել անգամ մը, վրայ բերաւ Ճէգ։

— Այդ վայրն ամայի և խոպան կղզի մ'է զոր չարժեր տեսնել, ըսաւ Աննա, Ճէննիէն գիտեմ այդպէս ըլլալը։

— Մէկ խօսքով, եզրակացուց Մ. Զէրմաթ, էն աղէկը Մարգարիտներու ծովածոցին շրջակայքը խուզարկելն է, որովհետեւ հոնտեղուանքը գալարուէտ մարգեր, գեղեցիկ բլուրներ և բարեբեր դաշտեր կան։

— Եւ օձեր ու առիւծներ, ըսաւ Պէթցի։

— Լաւ ուրեմն, ձեր ըսածներէն կ'գուշակեմ որ, յարեց Մր. Ուօլսթըն, ասկէ քայլ մը հեռու երթալու չէ՛ առանց պէտք եղած զգուշութիւնն ընելու, բայց վերջապէս պարտքերնիս մեր երկրին դիրքը ճանչնալ է հետեւաբար կրնանք ծովով ճամբորդել և հասկնալ ամէն բան։

— Հասկնալ ամէն բան, այո՛, և Լէնտըրի վերադարձէն առաջ, յարեց Էրնէստ։ Իմ գաղափարս այն է որ փոխանակ ծովով ճամբորդելու՝ Կրունթալի ձորէն անցնինք և մինչեւ լեռները բարձրանանք ամէն կողմ տեսնելու համար անկէ։

— Ըսած տեղերնիդ հեռու չէ՞, տղաս, հարցուց Մր. Ուօլսթըն։

— Այո՛, տասը մղոնի չափ կայ, պատասխանեց Էրնէստ։

— Ինծի այնպէս կ'թուի որ Էրնէստը ճամբորդութեան յատակագիծ մը պատրաստած է արդէն, յարեց Աննա Ուօլսթըն։

— Ճի՞շդ է ըսածնիդ, Աննա, ըսաւ երիտասարդը. Նպատակս Նոր—Հելվետիոյ աշխարհագրական տախտակը չինել է ամբողջովին։

— Բարեկամներս, Մր. Ուօլսթընը գոհացնելու համար, ահա թէ ի՛նչ կ'առաջարկեմ, գոչեց Մ. Զէրմաթ։

— Նախապէս ընդունուած է առաջարկութիւնդ, յարեց Ճէգ։

— Սպասէ տեսնենք, Ճէգ, որքա՛ն անհամբեր ես. Նոր հունձքերը քաղելու համար դեռ տասն օրի չափ ժամանակ ունինք. եթէ կ'ուզէք, հինգ օրի չափ ճամբորդութիւն մը կ'ընենք կղզիին արեւելեան կողմը։

— Բայց այն ատեն պէտք է որ մենք մէկ քանի հոգի հոս մնան նախնական պատրաստութիւնները տեսնելու համար հնձաքաղութեան, ըսաւ Տկն. Ուօլսթըն։

— Չէ, Տիկին, ամենքս մէկ նաւ պիտի նստինք, պատասխանեց Մ. Զէրմաթ։

— Ե՞րբ կ'երթանք կոր, գոչեց Ճէգ, այսօ՞ր...

— Երեկ ալ կրնայինք երթալ, յարեց Մ. Զէրմաթ խնդալով։

— Քանի որ Մարգարիտներու ծոցին ներքին մասը ծանօթ է մեզ, աւելի լաւ կ'ըլլայ որ այդ կողմէն ճամբորդենք, վրայ բերաւ Էրնէստ. Նախ ուղղակի հոն կ'երթանք և յետոյ դէպի հարաւ կ'իջնենք նաւով. Թերեւս գետակի մը կ'հանդիպինք և այն ատեն ընելիքնիս կ'որոշենք։

— Աղէկ գաղափար է այդ, վճռեց Մ. Զէրմաթ։

— Եթէ երբեք նախամեծար չհամարէք կղզիին շրջանն ընել, դիտել տուաւ Մր. Ուօլսթըն։

— Կղզիին շրջա՞նը, բացագանչեց Էրնէստ։ Ի՛հ, այն ատեն հինգ օր չէ, յիսուն օր դնելու է թերեւս այդ ճամբորդութիւնն ընելու համար։

— Եւ ճիշդ այդ մասին է որ հարկ է ստոյգ տեղեկութիւն մ'ունենալ, ըսաւ Մր. Ուօլսթըն, պէտք է գիտնանք թէ քանի՞ օրուան մէջ կարելի է կղզիին շըրջանն ընել։

— Բան մ'որ մինչեւ հիմա արդէն գիտնալու էինք, պատճառաբանեց Ճէգ։

— Շատ աղէկ, համաձայն ենք գոչեց Մ. Զէրմաթ։

Անգամ մ'որ առաջարկութիւնն ընդունուած էր կ'մնար գործադրել զայն. ուստի մեկնումի երկու օր վերջը ձգեցին։

Արդէն այսքան պայմանաժամ մը պէտք էր ճամբորդութեան պատրաստուելու համար։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Հրատ. 26/ի ՀԱՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հրատ. 26/ի ՀԱՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Հրատ. 26/ի ՀԱՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հրատ. 26/ի ՀԱՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության

մ'ունենալով 1000էն աւելի անձերու կորուստ պատճառեց՝ Նոյեմբերի հետ սկսելով և անոր հետ վերջանալով տաանց յաջորդ գարունը վերսկսելու։ Մինչ այժմեանին պատճառած կորուստը քաղքամաժ տառապնոյն չտա անմիջան եղաւ, աչքառու զոհերէն մէկն ըլլալով Իրաւագէտ—փաստաբան Գաբրիէլ էֆ. Նաթանեան որ տեղւոյս նախկին վարժարանցի շրջանաւարտ ըլլալով, աւարտած էր նաև Կ. Պոլսոյ Կայս. Իրաւագիտական վարժարանի դասընթացքը, և իբրև վկայեալ փաստաբան երկար ատեն է ի վեր այս պաշտօնով կ'զբաղէր հոս։

«—Քոլերան և ամբէնյոցի Տոքթ. Ըլլը.—Այս եռանդուն բժիշկն ամբողջ քոլերայի շրջանին ժողովրդին համար մեծ օգուտ ունեցաւ. զի քոլերան սկսելուն պէս երկու հազարի չափ զգուշական հրահանգներ ցրուեց, անոնց հետ նաև պատրաստելով նախազգուշական դեղեր և տալով ամէնուն, այսինքն՝ հարուստներուն ծախելով հինգ և միջակորեար դասակարգին 2 ու կէս դահեկանի հաշուով, իսկ աղքատաց՝ ձրի։ Իր տան մօտերն աղքատիկ վարակեալներուն համար ձրի դարմանատուն մը բանալով, առանց ազգի և կրօնի խտրութեան, դարմանել ջանաց հոն դիմողները։ Ցաւուկ պաշտօնեաներ վարձելով թաղերու մէջ պտտելու համեց, որպէս զի վարակեալ տուներու մասին տեղեկութիւններ հասցնեն իրեն շուտով։ Ահա այս միամեայ ամբողջ շրջանին քուն և դադար չտալով իրեն, լուր օրեր և կիրակիներ, ի ժամու և ի տարաժամու կ'հասնէր ամէն իրեն դիմողներուն, նոյն իսկ շատ մը վարակեալներ բժշկել յաջողելով։ Թող զայս, փուռ մը բանալով, շաբաթական 1000 քաշի չափ վկայեալ աղքատներուն հաց բաշխել կուտայ։ Ատենէ մը ի վեր կտաւագործութեան գործարան մը բացած 400 աղքատ ընտանիքներու թել մանելու գործ տուած է, որոնք իրենց յանձնուած բամբակը թելի վերածելով, հոն կ'փոխանակեն նորէն բամբակի հետ, մէկին մէկ վրայ առնելով. մինչ առօրականը մէկին 1/4 է այժմ նոյն արհեստով զբաղողներու հաշուով։ Վերջապէս, մէկ քանի գիւղերու ցորենի նպաստներ սկսած է զրկել, որովհետև հացահատիկի սղութիւնն օրէ օր նոր համեմատութիւններ առնելով կնեղուին շատ մը գիւղացիներ, մինչև իսկ ոմանց կուսրով մեռնելու ձայները կ'լսուին։

«—Քոլերան և Գեղարդը.—Հոգւոց Վանուց մէջ եղած Ս. Գեղարդն որ մեծ համբաւ ունի մեր ժողովրդեան մէջ իր հրաշագործի զօրութեամբը, մանաւանդ 70ական թուականներուն պատահած մարախները փարատելու և ծովը թափելու համբաւը դեռ թարմ ըլլալով ժողովրդեան մտքին մէջ, ուստի քոլերան սկսելուն պէս քաղաք բերուեցաւ և բազմահոյլ թափորով ու հանդիսաւորութեամբ փոփոխակի պտտցուեցաւ ամբողջ եկեղեցիներոց մէջ ի համայր խուռներամ ժողովրդեան. առօլ 50 լիրայի արդիւնք մը գոյացաւ որ այժմ տեղւոյս առաջնորդարանի տրամադրութեան տակ կ'մնայ։

«—Գեղարդը և տասն. Տեղական հայը.—Այժմու առաջն. Տեղապահ Տ. Մեսրոպ Աւագ քհնյ. Յանիկեան նկատելով մեր ժողովրդին հաւատքին այս աստիճանի նիւթականացումը, մանաւանդ խորհելով թէ այս առթիւ եղած համախռնումն և խառն համբոյրները գուցէ աւելի նպաստեն ախտին ճարակմանը, եկեղեցւոյ բեմէն հայրաբար յորդորեց ժողովուրդն որ իր այս եռանդը քիչ մը չափաւորէ, այսինքն՝ երբ հաւատացած է որ գեղարդը զօրութիւն մ'ունի, կրնայ հեռուէն ալ ընել իր խնդրանքը, ախտին վարակիչ համախռնումներուն պէտք չթողլով, միանգամայն յորդորելով որ նոյն եռանդով այն գեղարդով խոցուած Յիսուսին նայելն որ միշտ ներկայ ու պատրաստ է ամէն տեղ իրենց հաւատքով եղած խնդրանքը լսելու, նոյն ատեն հոգ տանելով մաքրութեան և նախազգուշական գործողութեանց։ Ահա ի լուր այս յորդորներուն ոմանք սրտմտեցան ու տարաձայնեցին թէ «Տ. Մեսրոպ բողոքական եղած է և միսիոնարներէն կաշառուելով՝ մեր Ս. գեղարդն ու ոչինչ կ'համէ, որպէս զի անոնց դեղերը ծախուին,» են. են, մինչև որ խեղճ քահանան հարկ տեսաւ նորէն եկեղեցւոյ բեմէն որոշ կերպով իր միտքը բացատրել և ցոյցնել թէ ինչ որ կ'ըսուի իր մասին, սխալ հասկացողութեան արդիւնք են։

«—Գեղարդը և ամբէնյոցի միսիոնար.—Վերոյիշեալ Տոքթ. Ըլլը մասամբ մը իր այն ատենի շահած ժողովրդականութեանը վրայ վստահելով, մասամբ մ'ալ Տեղապահ Հօր համարձակութենէն թելադրուած կիրակի մը իր քարոզն օրուան գեղարդին շուրջ դարձուց և «զփառս իմ այլում ոչ տամ» բնաբանով խօսեցաւ ամփոփէն թէ գեղարդին պաշտօն ու պատիւ մատուցանելն Աստուածահաճոյ չէ, մանաւանդ որ այն գեղարդով խոցուածը պատրաստ է մեր աղօթքներն ընդունելու երբ հաւատքով իրեն դիմելու ըլլանք, են։ Ահա ի լուր այս խօսքերուն հայադաւան մը ոտքի կանգնելով՝ յանդիմանեց Ս. գեղարդին դէմ խօսուելուն համար, միանգամայն հրաւիրելով իր դաւանակիցներն որ դուրս ելնեն ժողովարանէն։ Այս քարոզն յառաջ տպաւորութիւն մը թողած է։

«—Ա. յլ և այլ.—Ուրախութեամբ կ'իմանանք որ Լուիթֆիկ Սերկէյով անուն Ռուսաբնակ հարուստ ազգային մը 20,000 րուպլի անձեռնմխելի գումար մը կտակած է տեղւոյս նորահաստատ կեդրոնական վարժարանին. անոր տարեկան տոկոսը՝ որ 100 լիրայի չափ գումար մը պիտի ըլլայ, տարուէ տարի պիտի զրկուի ի նպաստ նոյն դպրոցին։ Անշուշտ ուրախալի է այս թանը, եթէ Սերէպրէնիքովի ըրած կտակին պէս արդի կալուածական խնդրոց առթիւ դժուարութեանց չթողնի։

«—Այս տարի միայն Վանէն 5—6 անձինք աշխատասիրութիւններ ներկայացուցած են Սահակ—Մեսրոպեան գրական մրցանակի Յանձնաժողովին, որք մեծ մասամբ Վանայ գաւառաբարբառի շուրջ կը կ'դառնան, ըստ գրական ժողովի հրաւիրանաց։ Ի հարկէ գէշ մրցում մը չէ այս մանաւանդ որ այսպիսի նիւթի մը համար որչափ շատ գործեր ներկայացուին, այնչափ օգտակար են, որովհետև բառեր կամ ոճեր որ այսինչին պատահած են կրնայ ըլլալ որ այնինչին պատահած չըլլան իր ամբողջ կեանքին մէջ։ Անոնցմէ մին՝ որ է Տիգրան էֆ. Զիթճեան ներկայացուցածը, կ'պարունակէ նաև Կարնոյ բարբառը, որովհետև ինք մի քանի տարի հոն գտնուած է, և քաջ գծագիր մը ըլլալով կարգ մը առարկաներու պատկերներ գծած է որ կրնան օգտակար ըլլալ։

«—Աղթամարայ նոր Տեղապահին միջոցաւ Դանիէլ Վ. Զատոյեան՝ վանահայր կարգուեցաւ Նարեկայ գիւղավանուց, որուն ժողովրդային վարժարանը դրամական պատճառով խանգարուած ըլլալով, բողոքականները վարժարան մը հաստատած են հոն մէկ—երկու պաշտօնեաներով ուր հարիւրէն աւելի երկսեռ ուսանողներ կ'յաճախեն։

«—Աղբակու Պաշգալէ աւանին Շանեչեանց Որբանոցի ամսական նպաստը կէսի իջնելով, ըստ Ազգ. Պատրիարքարանի նոր կարգադրութեանց, մտադրութիւն կայ սաներուն թիւը զեղչելու այս օրերս։

«—Նոյնպէս Սալնապատու իգական որբանոցին նպաստը կէսի իջնելով, խիստ մեծ նեղութեան մէջ կ'գտնուի իր հոգաբարձութիւնը, ի երկրինքն երկու դժուարութեանց մէջ զգալով, այսինքն՝ սանուհիները մանչերու հանգամանքները չունենալով, եթէ արձակուին՝ կրնան բախտի զանազան խաղերուն ենթարկուիլ. իսկ եթէ չարձակուին, եղած նպաստը չի բաւականանար։ Ուստի քանիցս իրենց հրաժարականը ղրկելով Պատրիարքարան, երբ տեսան որ չընդունուիր, որոշեցին եղած գումարն աւելի որբուհիներու բաւական և անհրաժեշտ պիտոյից յատկացնել առ այժմ քան թէ մտաւորականին. ուստի առաջարկեցին ուսուցչական պաշտօնէութեան որ յանձն առնեն առ այժմ առանց թոշակի պաշտօնավարել, այն պայմանաւ որ եթէ նպաստի օգնութիւն ըլլայ, իրենց յետնեալ ամսականներն առնեն, իսկ եթէ ոչ՝ ձրի աշխատած ըլլան։ Այս առաջարկն ոմանք ընդունած և ոմանք ընդունած չըլլալով, առանց և հոգաբարձութեան միջև գժտութիւն յառաջ եկած է։ Արդեօք կարելի չէ՞ր այս որբանոց—դպրոցին մասին մասնաւոր բացառութիւն մ'ընել եղած նպաստը չպակսեցնելով. վասն զի սանուհիներն այնպիսի դասակարգի կ'պատկանին որ մեծ մասամբ անօթ և անօգնական են. մանաւանդ շատեր ալ հասակնին առած ըլլալով, եթէ դուրս հանուին, կրնան տխուր հանգամանաց ենթարկուիլ։

«—Աղթամարայ Ժառանգաւորացի աշակերտաց թիւը 15էն 20ի բարձրացաւ նոր Տեղապահին հայրախնամ հոգածութեամբ, Տանիմարքային խոստացուած տարեկան նպաստին վստահելով որ ցարդ հասած չէ։

«—Քոլերայի առթիւ Կարինէն հոս հասան երեք զինուորական բժիշկներ, որոց հմտութիւնը շատ կ'գովուի, և հարկ եղած ջանքերը թափեցին ախտին դէմ։

«—Տեղւոյս ռուս հիւպատոսն անցեալ շաբթու Ռուսիա ուղեւորեցաւ Պարսկաստանի ճամբով, յառաջիկայ գարնան վերադառնալու պայմանաւ։ Սա զարգացեալ մէկն ըլլալով, տեղեակ է արեւելեան մի քանի լեզուներու և բանասիրական ու պատմական հեղինակութիւններ։

«—Այս տարուան տարապայման ցուրտերուն և տեղացած թանձրակոյտ ձիւներուն և մանաւանդ քոլերայի պատճառաւ երթեւեկութիւնները դադրած ըլլալով, առեւտուրն զգալի դադար մ'առած է։ Պոլսոյ թղթաբերը մինչ առաջներն 9—11 օրուան մէջ կ'հասնէր, այժմ 2—3 շաբաթ կ'ուշանայ, մանաւանդ Արճէշէն մինչև Վան եղած առատ ձիւներուն համար. այս մէկ օրուան ճամբան այժմ հազիւ 5—6 օրէն կտրել կարենալով։ Ցորենն ալ կ'սղի օրէ օր։ Իբրև քոլերայի ճռաքաղ մէկ քանի տեղակ հիւանդութիւններ իրենց չհատակութիւնները գործելու վրայ են. այսինքն՝ ժանտատենդ, թոքատապ, թանչք, են։»

ԲՐՈՆԻԿՈՍ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ նախագահել է վերջ Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց, Քահանայից սենեակը գնաց և շնորհաւորեց Ղեւոնդեանց քահանայից տօնը։ Ներկայ էին վարդապետներ, մօտակայ թաղերու քահանաներ, Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը, Դպրաց դասը, Աղքատախնամը, և այլն։ Ն. Սրբազնութիւնը յորդորական մը խօսեցաւ քահանայութեան վարկը միշտ բարձր պահելու համար. բացատրեց իրենց պարտականութիւնները. գոհութիւն յայտնեց որ արդի քահանաներն աւելի բարեկեցիկ են, քան երբեմն։ Դրուատմոք յիշեց Զաքարիա քահանան, որ կրօնական դիւանը վարած է երկար ատեն և հաւսկ ուրեմն իր հոգին աւանդած է նոյն դիւանատան մէջ. օրհնեց Գէորգ Արծրունի, Իգնատիոս և Երեմիա տիպար քահանաներուն յիշատակն ու մաղթեց որ անոնց արժանաւոր յաջորդները բազմանան ու վերջ գտնեն կարգ մը անարժան տարրերու ներկայութիւնն որ կ'նուաստացնէ քահանայութեան արժանիքը։

—Երուսաղէմի նախորդ Նըլևտից Տեսուչ Տ. Ղեւոնդ Վ., խնդրեր է որ քանի մ'օր միջոց տրուի իրեն Պոլիս գալու համար պատրաստութիւնները տեսնելու, հաշուական թուղթերը կամ անոնց օրինակները միասին առնելու, են.։ Հեռագրաւ հրամայուեցաւ իրեն որ ընդ փոյթ լրացնէ պատրաստութիւններն ու ճամբայ ելնէ։ Ս. Պատրիարք Հայրը նկատելով որ Ղեւոնդ Վ. Պոլիս գալէն վերջ առարկութիւններ կ'յարուցանէ հաշուական թուղթեր են. իր հետ բերած չըլլալը պատրուակելով, համամիտ գտնուեցաւ քանի մ'օրուան պայմանաժամ շնորհելու արտօնութեան, թէև Ղեւոնդ Վ. ամիսներ առաջ որդէն կ'յայտարարէր թէ հաշիւները պատրաստ են։

—Հաճընցի բարեսէր ազգային մը Յակոբ էֆ. Գըրգեաչարեան, 100 ոսկի արժողութեամբ ձեղնայարկ մը նուիրեր է Ս. Գէորգ եկեղեցիին և 100 ոսկի ալ յանձներ է տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն չորս անձերու որք նուիրատուին փափաքանաց համեմատ՝ այս գումարը պիտի շահագործեն ու երբ 500 ոսկիի հասնի, կէսը պիտի յատկանայ վարժարանին ու կէսն ալ պիտի բաշխուի աղքատներուն։ Երեք Թաղերու Թաղ. Խորհուրդներն նախագահութեամբ Ղեւոնդ Ծ. Վրդ. Թուր—Սարգսեանի համագումար նիստ մը կազմելով որոշեր են յիշեալ բարերարին ու կողակցին մարմինները յետ մահու ամփոփել եկեղեցիին շրջափակին մէջ։ Նոյնպէս որոշեր են հանդիսաւոր պատարագ մ'ընել տալ ի յիշատակ հոգւոց Գրգեաչարեան ընտանեաց հանգուցեալ անդամոց և նոյն օրը ձեղնայարկը զետեղել տաճարին մէջ։

Եթովպիոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Մկրտիչ քահանայ Զլզատեան արտօնութիւն խնդրեր է Ս. Պատրիարքէն՝ վեղար և գաւազան կրելու։

—Աղթամարայ միաբանական ժողովը, Տնօրէն խորհուրդ մը վերակազմեր է հետևեալ կերպով՝ Տ. Դանիէլ Վ. (Ատենապետ), Տ. Եզնիկ Վ. (Ատենադպիր), Տ. Յովհաննէս ու Տ. Պօղոս վարդապետներն ալ անդամ։ Այս ընտրութիւնը տեղեկագրուելով Պատրիարքարան, հաստատումը խնդրուած է։

—Բինկեանի ազգայնոց ու Թաղ. Խորհուրդին փափաքանաց համեմատ՝ Ակնայ Գաւառ. Վարչութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէ որ արտօնէ Տիվրիկի Զմառա գիւղին եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուած Տ. Վարդան քհնյ. Ասլանեանը, միայուն կերպով պաշտօնավարելու համար Բինկեանի եկեղեցին մէջ։

—Տիկին Նպրոս Մ. Նշանեան ի Տփղիս՝ նուիրեց ութ րուպլի (100 ղրշ.) փոխան ծաղկեպսակի վասն յուղարկաւորութեան ի Տփղիս հանգուցեալ իր քրոջ՝ Տիկին Իսկուհի Ց. Քրիստափորեանի։

(Կնիք Հօֆ-Բ-րյ-Բեան.)

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՀԱՆԴԷՍ

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ Երկուշաբթի օր շքեղ հանդիսութեամբ տեղի ունեցաւ ծանօթ վաճառական Վահան էֆ. Քնաճեանի պսակադրութիւնն Աղն. Օր. Աննա Ց. Նուրեանի հետ, դուստր հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Նուրեանի։ Տաճարն համակ լուսազարդուած էր. գորգերով ծածկուած էր գետինը։ Հրաւիրեալները տաճարէն ներս կ'առաջնորդէին փափուկ կենցաղագիտութեամբ Տեարք՝ Աւետիս Ս. Կիւլպէնկեան, Վարդ. Պատրիկ Կիւլպէնկեան և Խաչիկ Մազլըմեան։ Եկեղեցիին վերնատունն ու գաւիթը հետաքրքիրներու հոծ բազմութիւն մը գրաւած էր, իսկ տաճարն յատկացուած էր հարսնեւորներուն, որոց մէջ կ'նշմարուէին Տիկին Մայր Քնաճեան, Տիկին Ց. Նուրեան, Տէր և Տիկին Յակոբ Սթամպոլլեան, Միհրան էֆ. Քնաճեան, Տիկին Մարի Գ. Նորատունկեան և Օր. Նորատունկեան, Տէր և Տիկին Աւետիսեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր Խան Շամտանճեան և Որդի, Տէր և Տիկին Տիգրան Ս. Մանուկեան, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Մանուկեան, Տիկին Պետրոս Խօրասանճի, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Տէր և Տիկին Միհրան Թնկրեան, Տէր և Տիկին Միհրան Մուրատեան, Տէր և Տիկին Գառնիկ Կիւլպէնկեան, Տիկին Ասատեան, Յովհաննէս էֆ. Կիւլպէնկեան, Բարսեղ էֆ. Սթամպոլլեան, Մ. և Օր. Ֆառա, Պօղոս էֆ. Քէբէստէճեան, Արամ էֆ. Դարակճօղեան, Խաչիկ էֆ. Շահպազ, Տէր և Տիկին Տոքթ. Շահպազ, Ներսէս էֆ. Գ. Կիւլպէնկեան և այլ ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Հանդէսին կ'նախագահէր Բերայի Քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան, իր շուրջն ունենալով Տ. Վահան Յակոբեան և Աբարդեան Ծ. Վարդապետներն ու Բերայի քահանայական դասը։

Զեռնտուութիւնը կատարեց Տ. Խորէն քհնյ. Յարութիւնեան, Նուրեանց տանէրէցը, և պսակադրութիւնը կատարեց Տ. Յակոբ քհնյ. Փափազեան, Քնաճեանց տանուտէրը։ Պսակի արարողութիւններէն վերջ որք ներդաշնակ եղանակաւ տեղի ունեցան, բեմ ելաւ նախագահ Սրբազանն և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ բացատրելով ամուսնական կեանքի երջանկութեան պայմանները, հաւաստելով որ նորապսակ ամոլը կ'լրացնէ այս պայմանները։ Ն. Սրբազնութիւնը դրուատեց Վահան էֆ. Քնաճեանի ուղղամիտ գործունէութիւնն առեւտրական ասպարէզին վրայ, ուր յաջողեցաւ գեղեցիկ դիրք մը գրաւել, իր եղբայրներուն հետ շարունակելով իրենց հօրը թողած առեւտրական հաստատութիւնն և աւելի արդիւնաւորելով, ընդարձակելով զայն։ Ներբողեց Օր. Աննա Ց. Նուրեանի ձիրքերը, արոդմով օժտուած՝ լաւագոյն անդամուհիներէն մին կ'հանդիսանայ Հայ իգական սեռին։ Ըսաւ թէ շատ խնամեալ դաստիարակութիւն մ'ստացած է, որդէն հանգուցեալ Նուրեան էֆ. և Տիկին Նուրեան նախանձախնդիր գտնուած են իրենց զաւակներն օժտելու կրթութեամբ և գեղարուեստի ջանազան ճիւղերով, ինչպէս կ'լրացնեն այս բարեմասնութիւնները, այժմ Տիկին Մանուկեան, Տիկին Պալեօզեան և Տիկին Սթամպոլլեան։ Ն. Սրբազնութիւնը խնդակցեցաւ այս բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ ու բարեմաղթութիւններ կատարեց։ Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց բոլոր հարսնեւորներն առաջնորդուեցան Սպլանտիտ օթելին ուր նրբաճաշակ չքաւեղանի մը շուրջ պատուասիրութիւններ ընծայուեցան, և նորապսակ ամոլն ընդունեց ներկաներուն շնորհաւորութիւններն և բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ու քարդեր։

Շքեղ ծաղկեփունջեր նուիրած էին Տէր և Տիկին Գառնիկ Կիւլպէնկեան, Տէր և Տիկին Մ. Ասատեան, Զենոբ պէյ Մէրհամէթճեան, Տէր և Տիկին Վ. Գազանճեան, Բարսեղ Ս. Մանուկեան, Տիկին Խորասանճի, Լէոն Աղաթօն, Տիկին Ն. Մարկոսեան ևն. ևն.։ Տիկին Վ. Քնաճեան ընդունեց զանազան թանկագին ընծաներ. ամուսինը Վահան էֆ. Քնաճեան նուիրած էր ականակուռ զմրուխտ ասեղ մը, Այրի Տիկին Ց. Քնաճեան, փեսին մայրը, ադամանդազարդ վարսակալ մը, Այրի Տիկին Ց. Նուրեան, հարսին մայրը, դեղին յակինթէ թանկագին մատանի մը, Մ. Ս. Ա. Ց. Քնաճեան եղբարք մեծարժէք չէք մը, Տէր և Տիկին Միհրան Սամուէլեան, ականազարդ մատանի մը, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Մանուկեան մետաքսեայ թանկագին գորգ մը, Այրի Տիկին Մ. Ս. Կիւլպէնկեան, թէյի ճոխ սպաս մը, Տիկին Հովիւեան, թանկագին մատանի մը, Տէր և Տիկին Սթամպոլլեան, ադամանդեայ մատանիք մը, Տիկին Լուսիա Զօպանեան, մետաքսեայ մը շղթայով, Մ. և Ա. Ֆէլըմանեան, թէյի գեղեցիկ սպաս մը, Տէր և Տիկին Սեդրակ Ս. Մանուկեան, արծաթազարդի ճոխ սպաս մը, Տիկին Բրօնքալ, շքեղ ծաղկաման մը, Տիկին Ն. Պօղէլեան փղոսկրեայ ոսկի դիտակ մը, Տէր և Տիկին Նիկողոսեան 12 հատ ոսկեճի արծաթ բաժակ, Տիկին Շահպազ բիւրեղեայ ծաղկաման մը, ևն., ևն.։ Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդն ի դիմաց վարժարանին աղքատ ուսանողներուն, ձեռագործ բարձ մը նուիրեց. Քնաճեան էֆ. իբրև նախկին Թաղեցի միշտ նպաստած է եկեղեցիին ու վարժարանին, և իր պսակադրութեան առթիւ ալ Թաղին աղքատներուն բաշխուելու համար երկու ոսկի նուիրած է. Քնաճեան էֆ. նպաստներ բաշխեց նաև Բերայի աղքատներուն։ Մեր խնդակցութիւնները նորապսակ ամոլին և երկու կողմանց պարագաներուն։

Տէր և Տիկին Վահան էֆ. Քնաճեան իրենց պսակադրութեան առթիւ 5 Օսմ. ոսկի նուիրեցին Գալֆ. Որբանոցին սանուհիներուն ճաշ տրուելու համար։ Նաև Վահան էֆ. Քնաճեան 25 Օսմ. ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին, իր հարսանեաց օրը՝ հացկերոյթ տրուելու համար ընդհ. պատսպարելոց։

Այս ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են նաև Վսեմ. Տեարք Եղբարք Կիւլպէնկեան և Ընկ. 216 ղշ., Տէր և Տիկին Աւետիս Տէր Միքայէլեան, Տէր և Տիկին Միհրան Մէլէմէթճեան, Սարգիս էֆ. Եսմիրեան, Տէր և Տիկին Յարութիւն Գարամանեան, Տիրան էֆ. Մուրատեան 108ական, Տէր և Տիկին Բարսեղ էֆ. Սթամպոլլեան, Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Մուրատեան 162ական։

ՄԱՆԱՑԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Փետր. 23/8 Մարտ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր Եուրգուլէ	Ն. 4 Բ.	29½	ղրշ.
» Իզմիր	» »	30	»
» Սելանիկ	» »	30	»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն 61 օր պայմանաժ. կամ Օ. Ո. 2% զեղչ կանխիկ

Վաթէր Ն.	20	44	ղրշ.
Էքստրա »	16—24	55	»
» »	12—14	49	»

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթէր Ն.	4—14	34½	ղրշ.
» »	20	43	»
Էքստրա »	12—14	40½—46½	»
» »	16—24	49 —50	»

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 65/66 ղրշ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 63/64 ղրշ.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, Փետր. 23/8 Մարտ

Սրբոթ 4.15 քէնս

ԳԻՒՏ Աւագ քահանայ և Թամար Տէր Յարութիւնեան ԱՂԱՆԵԱՆՑՆԵՐԸ իրենց զաւակներով խորին վշտով յայտնում են ծանօթներին և բարեկամներին իրանց անմոռանալի և անմոռանալի որդի՝ վաղաժամ

ԿՈՐԻՒՆ ԱՂԱՆԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ ամսոյս 5ին, Վիեննա քաղաքում, կարճատև և ծանր հիւանդութիւնից յետոյ, 16½ տարեկան հասակում։

Թաղումը տեղի ունեցաւ Վիեննայում։

7 Փետր. 1905, Թիֆլիս։

Մարտիրոսեան, Ճիվանեան և Մազլըմեան ընտանիքները խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնեն ամէն անոնց որք բարեհաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԽԱԶԻԿ ԱՂԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին և կամ գրաւոր կերպով իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ԶՕՐ. ՕՔՈՒԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 7.—Ռոյթէրի թղթակիցը կ'հեռագրէ Զօր. Օքուի բանակէն.—«Ճափոնական ձախ թեւն ազդուապէս յառաջ կ'քալէ։ Գրաւեց ռուսական խրամները, հակառակ երկաթ թելերով պաշտպանուած ըլլալնուն։ Ռուսք կատաղօրէն դիմադրեցին փոքր թնդանօթներով և սուինով, բայց Ճափոնցիք այնքան ուժգնօրէն յարձակեցան որ Ռուսք իրենց զէնքերն ու հագուստները նետեցին՝ աւելի դիւրաւ փախչիլ կարենալու համար։ Ճափոնցիք թշնամին ռմբակոծեցին Բորդ Արթուրէ բերուած պաշարման խոշոր թնդանօթներով։ Արդիւնքն ահաւոր եղաւ։ Ռուսք կատարելապէս վհատեցան։ Անկարելի է որ ռուս բանակին մեծագոյն մասը կարենայ խոյս տալ Մուգտէնէ։»

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 7. — Պետերսպուրկի հեռագրական գործակալութեան լուր կը տրուի Մուգտէնէ.—«Ամսոյս 6ին Մուգտէնի մօտ մղուած հրետանիի կռիւն ամբողջ օրը տեւեց։ Այն օրը Ճափոնցիք յարձակումներ ըրին Եանսինթունի մօտ (Մուգտէնի հարաւ—արեւմտեան կողմը, 19 քիլոմէթր հեռու)։ Ռուս կեդրոնին և ձախ կողմին դէմ գիշերային ճափոնցւոց մղած յարձակումներն ետ մղուեցան։ Կուդուլինկի կիրճին առջև ճափոնական 2,000 դիակ մնաց։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Ռոյթէրի՝ ամսոյս 7 թուով.— «Կ'հաւաստուի թէ Ռուսք կ'պատրաստուին պարպել Մուգտէնն ու Ֆուշունը, Թիէլինկ քաշուելու համար։»

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 7.— Զօր. Քուրոբաթքին կ'հեռագրէ Կայսեր, ամսոյս 5 թուով.— «Թշնամին, որ յառաջ կ'խաղայ դէպ ի Զանսինդունկ, Մուգտէնի արեւմտեան կողմը, ետ մղուեցաւ Հունհոյի աջ եզերքին վրայ։ Նոյնպէս ետ մղուեցան Ռուսաց կեդրոնին և ձախ թեւին, և մանաւորաբար՝ Քանտուլինշանի և Կուդուլինկ կիրճին դէմ մղուած յարձակումները, և մեր արարդ զօրքերը Կուդուլինկէ յառաջ խաղալով՝ ստիպեցին որ թշնամին ետ քաշուի։ Կատաղի կռիւէ մը վերջ, մեր զօրքերն յաջողեցան գրաւել Օպէնսքուցայի սերձակայ բլուրները։» — Զօր. Քուրոբաթքին կ'հեռագրէ Կայսեր ամսոյս 6 թուով. — «Մեր կեդրոնին վրայ հանդարտութիւն կ'տիրէ։ Բայց Ճափոնցիք կ'շարունակեն իրենց յարձակողական շարժումը Մուգտէնի արեւմտեան կողմը՝ մեր աջ կողին վրայ։ Մեր զօրքերը նորէն ետ մղեցին Բուդիլով բլուրին դէմ եղած յարձակումները։ Ճափոնցիք կէս գիշերին յարձակեցան Քանտուլինշանի վրայ, բայց ետ մղուեցան։ Ճափոնցիք մեծ կորուստներով ետ մղուեցան նաև Օպէնսքուցայի դէմ եղած նոր յարձակումէն։ Մեր ծայրագոյն ձախակողմեան թեւին վրայ, յաջողեցանք գրաւել կիրճ մը Քուտիացայի մօտ, ուրկէ Ճափոնցիք ետ քաշուեցան անկարգօրէն։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.— Այս իրիկուն հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ֆերտինանտ Իշխանին. Ներկայ էին թագաւորն ու թագուհին, Կալլէսի իշխանն ու իշխանուհին, Լորտ Լէնստաուն և աւստրիական դեսպան կոմս Մէնստորֆ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 7.—Սէնթրըլ Նիւզի Թօքիոյի թղթակիցը կ'հեռագրէ.—«Ճակատամարտը կ'շարունակուի բանակներու ամբողջ ճակատին վրայ։ Կատաղի դիմադրութենէ մը վերջ Ռուս կեդրոնն ետ քաշուեցաւ։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.—Մարնինկ Փոսթի կ'տեղեկագրէ Թօքիօ.—«Մեր զօրքերը, որ արդէն չորս մղոն միայն հեռու էին Մուգտէնէ, մէկ մղոն ալ մօտեցան քաղաքին։ Խուճապի մատնելով թշնամին, գրաւեցինք ռուսական մէկ քանի թնդանօթ։ Ճակատամարտը կ'շարունակուի։ Մեր զօրքերը յառաջ կ'խաղան։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.—Սէնթրըլ Նիւզի Մանչուրեան թղթակիցը կ'հեռագրէ.—«Զօր. Քուրոբաթքին հրամայեց որ պաշարման խոշոր թնդանօթները Մուգտէնէ Թիէլինկ ղրկուին անմիջապէս։ Ասոր վրայ, Ռուս պաշարման հրետանին սկսաւ դէպ հիւսիս տարուիլ։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.—Ռոյթէր կ'ծանուցանէ թէ երեկ կռիւ մը տեղի ունեցաւ ի Թաշաքաօ։ Կռիւն ամբողջ օրը տեւեց, բայց բանակներէն ոչ մէկը կրցաւ վերջնական արդիւնք ձեռք բերել։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 7.—Պէյժէվէ Վէտօմօսթի կ'հեռագրուի.—«Ճափոնական ձախակողմեան բանակը կատաղի յարձակումներ ըրաւ ի Քօնտուցօ՝ Զօր. Ռէնէնքամֆի բանակին դէմ։ Ռուսք ետ մղեցին Ճափոնցւոց բոլոր յարձակումները։ Ճափոնցիք մեծ կորուստ կրեցին։»

ՎԻԵՆՆԱ, 7.—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէ կը հեռագրուի Մանչուրիայէ. — «Վերջին կռիւներու սկիզբէն ի վեր Ճափոնցիք ունեցան 40 հազար սպանեալ և վիրաւոր։»

ԼՈՆՏՈՆ, 7.—Սէնթրըլ Նիւզ կ'ծանուցանէ թէ ճափոնական ռումբերը կրակի տուին Սախէլինի երկաթուղւոյ կայարանը։ Կայարանի բոլոր շէնքերն այրեցան։ Ռուսք կ'նահանջեն։

ԼՈՆՏՈՆ, 7. — Ռոյթէր կ'ծանուցանէ թէ Պալթիկի Գ. նաւաբաժինը Շաֆարինա հասաւ։ Ռուս մարտանաւերը սկսան ածուխ առնել։

ԲԵՐԼԻՆ, 7. — Լօքալ Անցայկէր կ'ծանուցանէ թէ վերջին կռիւներու սկիզբէն ի վեր ռուս ձախակողմեան բանակէն մեռան և վիրաւորուեցան 7,000 հոգի, 20,000 հոգի մեռան և վիրաւորուեցան ռուս աջակողմեան և կեդրոնի բանակէն։ Կորուստները շատ եղան մանաւանդ Սին Մին Դինկի մէջ։

ՓԱՐԻԶ, 7.— Նիւյորքհէրըլտ կ'հեռագրուի թէ Ճափոնցիք նոր յառաջխաղացումներ ըրին Մուգտէնի արեւմտեան կողմը։ Կատաղի կռիւէ մը վերջ գրաւեցին Մէնֆանցիանը, Մուգտէնի հիւսիս—արեւելեան կողմը, ուրկէ հրետ կանոնաւորապէս կ'ռմբակոծեն քաղաքը։ Ռուս հրետանին ծայրայեղ ուժգնութեամբ կ'պատասխանէ։ Հարաւէ եկող զօրքերը կ'քաշուին, և երբ օժանդակ զօրք կ'ծառայեն՝ Մուգտէնի պաշտպան զօրաց դիմադրութեան մասնակցելով։

ՓԱՐԻԶ, 7.—Կռիւները միևնոյն կատաղութեամբ սկսան արեւելեան թեւին և կեդրոնին վրայ։ Ճափոնցիք նորէն ռմբակոծեցին կեդրոնի ռուս բլուրները, և գիշերային յարձակեցան Ֆանսինկդունկ, Թունքիաֆինլինկ կիրճերուն վրայ։ Այս նոր յարձակումը շատ կորուստ պատճառեց Ռուսերուն որ սկսան նահանջել։

ՓԱՐԻԶ, 7.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի թէ Ճափոնցիք Քորէյայի հիւսիսակողմէն յառաջ խաղացին դէպի ռուս Բրովէնս Մարիթիմ։ Ճափոնցիք հանդիպեցան ռուս թեթևազէն հեծելազօրքերու, որ Վլատիվոստոք քաշուեցան։

ՓԱՐԻԶ, 7.—Զօր. Սախարով կ'հեռագրէ Ռուս ընդհ. սպայակոյտին ամսոյս 6 թուով.—«Մեր երկու թեւերուն վրայ թշնամին նոր յաղթանակներ ձեռք բերաւ մեծամեծ կորուստներով։ Ինքանի հարաւակողմը, մեր զօրաբաժինները մէկ քանի ընդհարումներ ունեցան Ճափոնցիներու հետ, որ դէպ ի Ինքան յառաջ կը խաղային։ Մեր զօրքերը Ֆուշուն քաշուեցան և հանկէց ետ մղեցին Հուն Հոյի եզերքին վրայ թշնամին բոլոր յարձակումները։»

ՌՈՒՍ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ բանակցութիւնները Պերլինի մէջ մեծ դժուարութեանց կ'հանդիպին։ Դրամատէրները կ'ուզեն որ փոխատուութեան գումարը փոխանակ 30 միլիոնի 20 միլիոն անգլ. ոսկի ըլլայ և Սէնտ-Բիթերսպուրկի կողմէ ամբողջին կէսը միայն երաշխաւորուի։ Հրապարակային ստորագրութիւնը մինչև Ապրիլ յետաձգուեցաւ։ Դրամատուները նոր պայմաններ կ'դնեն, որք հաւասարապէս աննպաստ են Ռուսիոյ։ Այդ պայմաններուն մէջ կայ յօդուած մը որ 5% տոկոս կը սահմանէ. մայր գումարը 10 տարիէն առաջ չպիտի վճարուի և հարիւրէն վար գնով հրապարակ պիտի հանուի։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	98 21
Ամենէն բարձր գին	»	98 31¼
Ամենէն վար գին	»	98 20
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	131 75
Ամենէն բարձր գին	»	132 37½
Ամենէն վար գին	»	131 75
Թրամուայ	»	97 —

ԲԱՑՈՒՄ, 23 Փետր.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	98 21
» » ժամ 6ին		98 22
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	132 —
» » ժամ 6ին		132 —
Հելլենկ. պարգևաւոր թուղթ	Ֆր.	433 —
» Նոր »	» Բ. Օ. Ո.	3 96
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	16 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնսիէ Ա.	Ֆր.	302 —
» » » Բ.	»	269 25
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	513 —
Անատոլուի երկթ. պրտթ.	»	532 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	13 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 05
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	Ղրշ.	625 —
» Ժուիսանս	»	210 —
» պարտաթուղթ	Ֆր.	485 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	251 —
Հելլենական 5% 1881	»	250 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	47 —
Թրանսվալ	»	96 —
Գարասու		78 —
Քարափ Իզմիրի	»	575 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացյ. 1 օրուան	Օ. Ո.	2.25	2 —
» » 8 »	»	6 —	—
Ռումելիի Երկթղ.	Ֆր.	2.50	—

ՕՍՄ. ԳԱՆՁԱՑԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	111 15	110 15
» չէք	110 35	110 15
Բարիզ 3 ամիս	22 63¾	22 83¾
» չէք	22 73¾	22 83
Պերլին մարք	18 48	18 58
Վիեննա քուրոն	21 66	21 76

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	110 06
20 ֆրանքնոց	»	87 22
20 մարքնոց	»	107 20
Բոլ էմբէրիալ	»	90 —
Քրիմեց	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 08
Պէշլիք	»	105 20
Նոր մէճիտիյէ	»	103 10
Ռուպլ թղթադրամ	»	8 60

Անդրէ Ա. Անդրէասեան, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 7

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա. Ո.	89 50
» » գոց.	»	89 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14 12
Եգիպտական Միացեալ	»	106 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	91 12
Պորտուգ. փոխառ. 1888	»	97 —
» » նոր 1892	»	97 —
Հելլենական Ռանդ 1881	»	40 25
» Մոնոպոլ	»	51 25
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 31½
Թրանսվալ	»	3 81
Ճափոնական 4%	»	86 37
Ռուսական		88 75
Դրամազեղչ	»	3 —

ՓԱՐԻԶ, Մարտ 7

Օսմանեան Միացեալ բաց.		91 20
» » գոց.		90 90
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	136 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	604 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	475 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	371 —
Ֆրանս. Ռանդ 3%	»	100 37
Քրէտի Լիոնէ	»	1159 —
Պանք տը Բարի	»	1322 —
Պանք տը Սալոնիք	»	180 —
Սպանիական արտաքին	»	92 27
Իտալական Ռանդ	»	104 65
Փոխառութիւն Դասապա 1894	»	487 —
Ռուսական		89 10
Թրանսվալ	»	97 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 21
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Մարտ 7

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95 23
» Լոնտոնի վրայ	»	239 90
Ռումելիի Երկաթուղի	»	141 —
Օսմ. Ռէժի	»	332 —
Դրամազեղչ		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Մարտ 7

Օսմ. Միացեալ		89 20
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	104 —
» » բաժնթ. 60%	»	101 80
Ռուսական 4%	»	89 10
Ռումելիի Երկաթուղի	»	135 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 33½
Չինական փոխառութիւն 1903		89 40
Դրամազեղչ		3 —

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸՆ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 16,898,650
ՀԱՍՈՅԹ 1903 ՏԱՐԻՈՅ 3,550,873

ՆՈՐԹԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,523,504
ՀԱՍՈՅԹ 1903 ՏԱՐԻՈՅ 1,515,600

Ընկերութիւնքս իրենց ունեցած հսկայ դրամագլուխ, անագին պահեստի գումար ու նկատուածներով ապահովողաց բացարձակ վստահութիւն կ'ընծայեն և իրենց միացեալ Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն հրդեհի դէմ մեծագումար ապահովութիւններ չէնքերու, կարասեաց, ապրանաց եւն.ի վրայ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԴՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ գիւղօրէից ու գաւառաց մէջ։
ՎՆԱՍՈՒՑ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՐԷՆ Կ'ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ, որոյ ապացոյց մինչև այժմ միայն հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումարը Լ1,000,000 անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻ՛Ն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը յօժարութեամբ և առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն ու դրամածրարներն, ինչպէս նաև ամենուրեք թղթատարով ուղարկուած ինչքերը խիստ չափաւոր և օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։
Ցարգոյ հասարակութիւնն կ'հրաւիրուի իրենց անձնական շահուց պաշտպանութեան համար դիմել առ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈԲԵԱՆ, Ղալաթիա, Ճինիձի Ալի Փաշա Խան։ 50—30

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ԵՒ ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱԶԴԵՑԻԿ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

Կեդրոնատեղի՝ Ղալաթիա
Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
Մասնաճիւղ՝ Բերա, Շիշլի ճամբայ Թ. 348

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն—Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Լառնէք, Ընկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Քաւալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնաքա, Լիմասօլ, Գանիէ, Մերսին, Միթիլէն, Մանասըր, Նիկոսիա, Ուշագ, Պորտ—Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս և Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ—գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կ'գանձէ. Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ, արժեթուղթեր և արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կ'պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կրտօններ և փոխանակագիրներ կ'գանձէ, սակարանական հրամաններ կ'գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կ'փոխէ, կ'առնէ ու կ'ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով և տոկոսով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100էն 3 ու կէս տոկոս կու տայ, մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100էն երեք. 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1^1/_2$ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կ'ստանձնէ և ասկէ զատ, ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գոնսինեասիոնով և ազատ տեբ-ազիթոյով ապրանքներ առնելով կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), և անմիջապէս ստանձնելու պայմանաւ կ'գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Ռոմանիայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւն. եւն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը և Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաև Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմէսները, և Օսմ. Պանքայի Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչև 10 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$% ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերուն մէջ կ'պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ"Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	$1^1/_2$ »
ԶԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20 փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ ԲՕՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	12 ՂՏ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18. ԵՌԱՄՍ.	9 »
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամենօրեայ Ենթաթերթով	40 »

Օսմ. լիրան 108 ղրշ. — Անգլ. լիրան 119 ղրշ.—20 ֆր.ոսկին $94^1/_2$ ղրշ.էն

Եւ Քէյֆին 55 ղրշ.էն վար չ'ըսուի առնուիլ։
Նոյն դրամներ Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար
ԱՆԽՏԻՐ։ ՄԻՆՉ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փուլ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բօսդայի փուլը 20 ղրշ.ի հաշուով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բօսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսդ—Լօքալէնյէն։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամէնայի տարբերութիւնն առաքողին վրայ են։

Ձէքերուն և Փօխ"գրերուն վրայ, պէտք է որ առաքողը ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա թէ ոչ՝ երեք թերթ պակաս կ'ղրկուի։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան ըստ օրէնի։ Ապա թէ ոչ՝ չեն տպուիր։ Եկեղեցական ու բարեգործական Ծանուցումները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ա՛յն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական թղթին՝ ստորագրուած Տնօրէնէն, ու կնքուած Լրագրին տեփական կնիքովը։

Պակաս թերթ կ'ղրկուի ամէն անոնց որ վերոյիշեալ վերջինն տարբեր սակով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամները։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բօսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչև 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բօսդին կտրօնին ետևին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՉԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Չնորոգուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին, ծանօթ թէ անծանօթ, որի՛ ալ պատկանին։

Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն սուրբին եթէ կանխաւ հասցնեն բաժնեգինը, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ մէկը ցոյց տան որուն դիմուի պայմանաժամին։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։

Ցրուիչ դադրեցնել չեն տուած թերթին առաքումը, բանած պայմանաժամին իրենցմէ կ'պահանջուի։

Հին թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Ղրկուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։

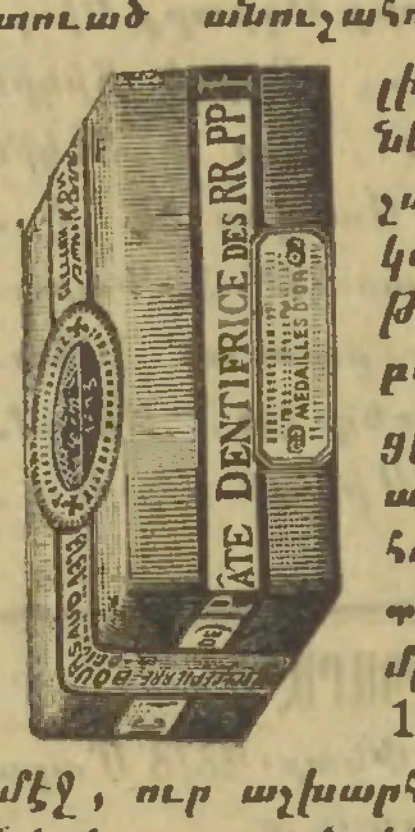
ՋԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՌԱՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ազատ միալ շատ մը հիւանդութիւններէ որոնք բերնի միջոցաւ կը փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ճերմակ և առողջ ակռաներ, եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր բերնին, լինտերուն ու ակռաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակռաները չփտին ու փտել սկսածներն ալ բժշկուին, գործածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ

ՕՇԱՐԱԿԸ. ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հականեխական է,

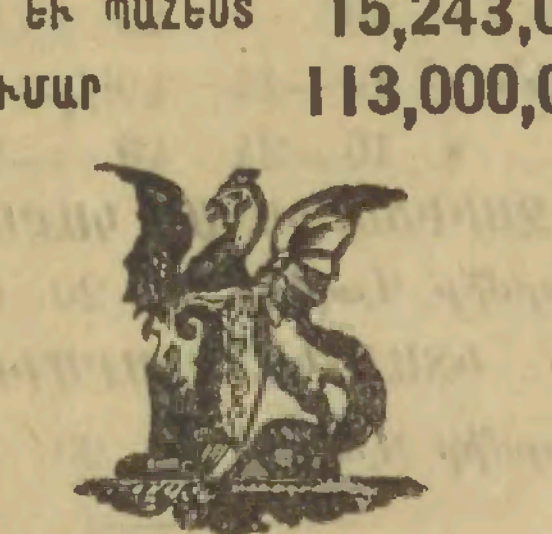

լինտերուն մէջի միքրոբները կ'ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կ'բուժէ, կոկորդին ու խռչափողին թարախային նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սաստիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլագի Պէնէտիքթինի մէջ թրջուած կտոր մը թամպակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պէնէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղերն աննման հռչակուեցան, և այս կարևոր Վարչութեան Տնօրէնն արուեստահանդէսին ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան 26—7

ԼԸ ՊԱԼՈՒԱԶ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1863 ԻՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՊԱԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ 15,243,000 ՖՐ
ՎՃԱՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 113,000,000 ՖՐ.

Այս ընկերութիւնն ապահովագրութիւններ կ'ընդունի հրդեհի, կայծի և շոգելից կաթսաներու պայթման, անշարժ ստացուածքներու, և ամէն տեսակ կարասիի և վաճառքի վրայ։
Ընդհանուր գործակալ ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Է Պոլս.
Ընդհանուր գործակալ է Պոլս. ԳՐԻԳՕՐԵԱՆ ՏԷՐ.
Պոլիս Ալալըմճի Խան, թիւ 16—18
100—64

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսօ Մ. Եղբարց յունական քոնեաքը դաւա խողովի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միաձայնաւ հաստատած են որ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քոնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին տրուած աւելի քան քսանի վկայագրերն անելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և աղաւաղմ՝ առաջին տարիներէ, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուին նաև, բժշ. կիրառելու համար բնաւ չուրաց օղիներ, գինիներ, Ծամաստանի ընտիր օղւա և հելլենական բերքեր, արտադրութիւններ ու ձեռարուեստներ։

Մենաշնորհեալ պատիւ) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքունական տան Ն. Վեհ. Յունաստանի Թագաւորին 50—18

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Գ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕ
Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Co

Սինկէրի կարի մեքենաները դաւա անգլ. պարզապէս շինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբ այնքան քնահաստատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ըստ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մատակարարութիւն բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա. Շիշլի ճամբայ, Ղալաթիա Եէրալթի դիմաց։

Բերա) Շիշլի ճամբայ Դօն—Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին.
Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին առջև.
) Թօփհանէի կայարանին դիմաց
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 9
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Միջաւորին դիմաց Թիւ 18
Սկիւտար, Ձարշը Պոյու, Թիւ 120

Գաւառներէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։ Ընկերութեան կեդրոնական վարչութիւնն է Բերա, Շիշլի ճամբայ Թիւ 343 և 343 կրկին, Տիւզ Օղլու Սարգիս Պէյի շէնքը։ 50—4

ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՊՐԵԼՈՒ

Ճական պայման մը կայ, այն է պնդութիւն չունենալ։ Ասոր համար կ'յանձնարարենք ՌՕԺԷի փոշին առնել։ ՌՕԺԷի փոշիին գործածութիւնը կը բաւէ արդարև անմիջապէս անհետացնելու ամէնէն դժնդակ պնդութիւնը, եւ կը վանէ մելամաղձոտութիւնը, գլխու ցաւերը, եւ արեան խանումները, որք անոր հետեւանքն են։ Իր ամենէն ախորժելի համը, մեծ հաճոյքով առնել կու տայ զայն կիներուն եւ տղաքներուն։ Մէկ խօսքով՝ անխոռժելի եւ արագ կերպով մը կը մաքրէ ՌՕԺԷի փոշին։

Նաեւ, Բարիզի Բժշկական Ակադեմեան, ինքն իսկ հիւանդներու յանձնարարած է այս դեղը, ինչ որ չա՛տ հազուադէպ պարագայ մըն է։ Շիշին մէջ գտնուած փոշին ամբողջութեամբ պէտք է լեցնել կէս ջուրով լեցուն շիշի մը մէջ։ Տղաքներու համար շիշին պարունակած փոշիին կէսը կը բաւէ։ Փոշին կէս ժամու մէջ ինքն իրեն կը հալի, եւ միայն խմելը կը մնայ։ Շիշը կ'արժէ 2 ֆրանք։ Որեւէ ՌՕԺԷի փոշիին տեղ ուրիշ լիմոնատ ներկայացնեն ձեզի՝ զգուշացէ՛ք, շփոթելու համար և չչփոթելու համար, շիշին վրայ փաթթուած կարմիր թուղթին վրայ գործածման հասցէին ուշադրութիւն ըրէք.
Maison L. Frere, 19, Rue Jacob, Paris.
Կը ծախուի բոլոր դեղարաններուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ։

Թուխ Մաւլ (4)

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌԻՆ ՎՐԱՅ

Ա. — ՀԻՒՍԻՍԻ ԿՈՂՄԵՐԸ

Յրով, ոտքի ելաւ իր երկայն աթոռին վրայէն, տեսակ մը պզտիկ կրքոտութիւնով և ձեռքը երկնցնելով իր քուզինին.

—Օրիորդ կասկածոտ, եթէ բարեհաճիք վար իջնալ մօրեղբօրս հետ և մինչև սենեակս գալ, ես ալ այն ատեն պիտի փութամ ձեզ ցուցնել, եթէ ոչ գիւտիս կերպարկումը, գէթ այն գործիքները, որոնց վրայ հիմնուած է ան։

Իզապէլ ոտքի ելաւ, յոյժ զուարթացած։

—Օ՜, օ՜, Հիւպէռ, կ'երեւայ թէ պէտք եղածէն աւելի լրջօրէն նկատի կ'առնէք խնդիրը։ Հա՞րկ է ըսել ձեզ թէ իմ կասկածներս ամբողջովին երեւութային են և ես, ընդհակառակը ամենամեծ վստահութիւն ունիմ ձեր և ձեր սիրական Մարքին կրկին հմտութիւններուն վրայ։

Պ. տը Քէրալիօ սկսաւ կատակել աղջկանը հետ։

—Իրաւունք ունիս, աղջիկս. բայց կ'երեւայ թէ դուն ալ սուրբ Թոմաս Տիտիմի դպրոցին կ'պատկանիս, որ անմանաւէն եղբը միայն կ'հաւատար։ Բայց քանի որ Հիւպէռ կ'առաջարկէ, եկո՛ւր երթանք և նայինք։

Երեքը մէկ դէպի վար իջնալու դուռին կողմը ուղղուեցան։

Այն վայրկեանին իսկ որ ոտքերնին պիտի դնէին ծեծուած երկաթէ սանդուխին առաջին աստիճանին վրայ, հրամատար Լաքրօս դէմերնին ելաւ։

—Էհ, Պէրնառ, աղաղակեց Պ. տը Քէրալիօ, դժգոհ չես միթէ անշուշտ թէ որ մեզի հետ գաս և տեսնես գիտութեան այն գանձերը, որոնք դիզուած են ապագայ փեսայիս սենեակին մէջ։

Եւ իր թեւը անցընելով Լաքրօսի թեւին տակէն, Պ. տը Քէրալիօ քաշեց տարաւ զայն երկու երիտասարդ էակներուն ետեւէն։

Հէօօխօյէն Լօօօօֆօյլին ներքին մասը, ճիշտուճիշտ գօսամնաւի մը նման կազմակերպուած ու կահաւորուած էր։ Ներքանցքը, սալոնը, ճաշասրահը, ծխասենեակը ամէնքն ալ գեղազարդուած էին մահօկենիի փայտով, որուն քովն ի վեր կ'երկարէր մամուտոր խնամքով թղուած, գոգաւորցիկ capiton մը։ Սպաներուն սենեակները կ'բացուէին Ներքանցքին վրայ։ Սալոնին շուրջը, ճառագայթաձեւ կ'բոլորուէին, Պ. տը Քէրալիօին, Օր. Իզապէլին, հրամատար Լաքրօսին ու Հիւպէռ տ'Էրմօնին սենեակները։

Այս վերջինին մէջ էր որ մտան չորս այցելուները։

Այդ սենեակը, ամենապզտիկ ծակուծուկերը անգամ օգտակարապէս ծառայեցնելու արուեստին խորունկ գիտակցութիւնովը ու ծայրայեղ պարզութիւնով մը կահաւորուած էր։ Անկիւն մը կծկտած մահճը, կ'հանգչէր դարակի տեղ բռնող չորս գզրոցներու վրայ։ Արգուզարդի ու գիշերուան սեղանները միացած էին բոլորաձեւ կարասիի մը մէջ, որ ինք իր վրայ կ'դառնար և անմիջապէս, ցած աթոռով մը օժտուած սիրուն գրասեղանի մը կը վերածուէր։

Հանդիպակաց անկիւնին մէջ կ'ցցուէր պողպատէ դրամարկղ մը որ խորտակուելու որ և է հաւանականութենէ չէր վախնար։ Թուանշաններու հնարամիտ կարգադրութիւն մը անոր անթափանցելիութիւնը կ'երաշխաւորէր։

Հիւպէռ աթոռներ ներկայացուց իր ընկերակիցներուն։

—Մօրեղբայր, ըսաւ, թէև այս նաւուն մէջ ձեր հիւրն եմ ես, բայց այս սենեակին մէջ, ես եմ տէրը, ձեր հաւանութիւնովը անշուշտ։ Ուստի ինծի կ'իյնայ ընել հարկ եղած պատուասիրութիւնները, զօրս կ'սկսիմ սիրելի քուզինէս։

Դրասեղանին մէջէն բանալիներու տըրցակ մը առաւ և գեղատի օրիորդին երկնցնելով.

—Կ'հաճի՞ք սա բանալին մացնել, դըրամարկղին կղպանքին մէջ, հարցուց։

Միեւնոյն ատեն, աջ ձեռքն ու եզական չուտափութիւնով մը, գաղտնի թուանշանները քով քովի կ'բերէր, դրան պողպատէ բռնատեղիին տակ։

Իզապէլ ձեռքը սանկ մը միայն դարձուց։ Այն ատեն համախումբ կերպով շարժող վեց նիգերու յստակ չխկհիւնը լսուեցաւ, հետզհետէ թուլցող զսպանակի մը աղմուկին հետ մէկտեղ, դուռը բացուեցաւ և արկղին ներքին մասը երեւցաւ զուգաչափ խորշադարաններու բաժնուած։

—Անհաւասի՞կ գանձը, բացագանչեց Հիւպէռ, ճառաբանելու կատակերգական շարժուձեւով մը։

—Պարունակութիւնը տեսնանք, պատասխանեց Պ. տը Քէրալիօ։

Հիւպէռ ծռեցաւ, և խորշադարաններուն մէջէն դուրս հանեց, ըստ բաւականին պարզ ձեւեր ունեցող զանազան առարկաներ, որոնց արտաքին երեւոյթէն, առաջին անգամ, ոչինչ կարելի էր կռահել։

Պողպատէ գլաններ էին անոնք, բաղդատաբար յոյժ ծանր։ Մոտաւորապէս երեսուն սանթիմէթր էր անոնց տրամագիծը և ամէնքն ալ միօրինակ կերպով կը վերջանային կրկնակ մանեակով մը ոլորուած ծորակներով, որուն կուզար աւելցուել, փականքի կրկնակ պատուակ մը, գրեթէ ճիշտ այնպէս ինչպէս կ'ըլլայ կազի ծորակներուն ծայրը։

Պէրնառ Լաքրօս խօսք առնելով ըսաւ.

—Շատ վարպետօրէն ու նրբամիտ ըլլալու հարկ չկայ գուշակելու համար որ այդ գլանները բան մը կ'պարունակեն։ Կրնա՞մ հարցնել թէ ինչ բան է ան։

Հիւպէռ տ'Էրմօն, մատին մէկը բերանը տարաւ, լռութիւն պատուիրելու ձեւով։

—Անկարելի է ըսել մինչև որ ժամանակը չիգայ։ Այո՛, աղէկ գուշակեցիք, այս գլանները կ'պարունակեն «բան մը» որուն ի՛նչ ըլլալը այն ատեն միայն կրնամ ըսել ձեզ, երբոր բացարձակապէս ապահով ըլլանք թէ, չօգտուելով փորձառութեան ուժերուն և և մէկը պիտի չկրնայ օգտուիլ անկէց, զայն մեզի դէմ գործածելու նըպատակով։ Փութամ ըսել սակայն որ, այս գլանները մեր ապագայ յաղթութեան գաղտնիքը կ'ծածկեն իրենց ծոցին մէջ. ջերմութիւն և ուժ, լոյս և շարժում։ Անոնցմով, անոնց շնորհիւ, այլեւս ոչ մէկ արգելքի պիտի հանդիպինք։ Անոնք են որ մեզի Բեւեռ հասնելու կարող պիտի ընեն։

Այս պզտիկ ճառախօսութեան ունկնդիրները պահ մը ապշած ու բերանաբաց մնացին, այդ խորհրդաւոր խօսքերը արտասանողին առջեւ։

—Է՛հ, սիրելիդ իմ Հիւպէռ, ըսաւ նորէն Լաքրօս, եթէ իրաւ ձեր ըսածին պէս է, տարակոյս չկայ որ ատիկա գաղտնիք մըն է, զոր մեծ խնամքով պէտք է պահել մինչև վերջը։

Իզապէլին դէմքը մտածկոտ ձեւ մը առած էր։

—Որո՞նք են այն «չար դիտաւորութիւն ունեցողները» որոնց կ'ակնարկէիք, Հիւպէռ։

Երիտասարդը ապահովաբար պիտի պատասխանէր, երբ խցիկին դուռը դուրսէն մէկէնիմէկ բացուեցաւ, որ ատեն ներս մտաւ Թէո-Նէօվեան սքանչելի շուն մը, որ եկաւ իր իմացականութիւնով լեցուն, խելացի ու լայն գլուխը դնել Իզապէլի ծունկերուն վրայ։

—Բարի լո՜յս, Սալվաթօր, ըսաւ դեռատի աղջիկը զուարթօրէն, ձեռքովը գեղեցիկ կենդանին շոյելով։

Հիւպէռ նեղսրտած կ'երեւար։

—Ըսել է դուռը բա՞ց ենք ձգեր, ըսաւ քիչ մը բուռն կերպով։

Պողպատէ գլանը չուտով արկղին մէջը դրաւ նորէն և անմիջապէս դուռը գոցեց վրայէն։

Վրայ եղած դրան բացուածքէն, ծըխախոտի մուխի ամպ մը խցիկին մէջ էր թափանցեր։

Հիւպէռ, որ անմիջապէս սալոնն էր ցատկեր, տեսաւ կարմիր մազերով բարձրահասակ սատւերանկար մը որ կ'խորասուզուէր Ներքանցքին մէջ։

—Պարոն Շնէքեր հո՞ն է եղեր, ըսաւ ցած ձայնով ու յօնքերը պռստած, երբ խցիկին մէջ մտաւ կրկին։

—Մեր քիմիագէ՞տը, հարցուց խնդալով Իզապէլ։

—Այո՛, մեր քիմիագէտը, բայց այդ մարդը աչքս չի բռներ, աւելցուց տ'Էրմօն։ Քանի օր է որ իր կերպարանքը ու ընթացքը տարօրինակ կ'երեւան ինծի։ Ինծի անանկ կուգայ որ գէշ չենք ըներ եթէ քիչ մը հսկենք վրան։

—Օ՜հ, Հիւպէռ, ինչե՞ր կ'ըսէք, աղաղակեց ծաղկահասակ պարմանուհին, հետզհետէ աւելի զարմացած։

—Ես կ'ըսեմ ինչ որ կ'մտածեմ, եղբօրակացուց երիտասարդ սպան։ Եւ յետոյ, սիրելի քուզինս, կ'ուզէ՞ք անկողմնակալ վկայ մը հարցաքննել այդ մասին։

Աղջիկը պատասխանելու դեռ ժամանակ չունեցած, երբ զարմացած իր քեռորդին երեսը կ'նայէր, ան, նաւային նախակին տեղակալը, ձեռքովը վեր առաւ շունին գլուխը, և աչքերուն մէջը պինդ յառելով.

—Սալվաթօ՛ր, պարոն Շնէքերը քու բարեկամդ է, չէ՞։

Սալվաթօր իր ակռաներուն բովանդակ շարքը երևան բերաւ և զայրոյթի խուլ մռռոց մը գոռաց իր լայն կուրծքին խորութիւններուն մէջ։

Բ.—ՖՕՌ ԷՄԲԼԸՐԱՆՍ

Մայիս 15ին Հէօօխօյէն Լօօօօֆօյլն անցած էր Հիւսիսային հրուանդանէն։ Մինչև այն ատեն, նախամեծարութեան իրաւունքը չահած էր, դէպի հիւսիսային-արեւելքի ճամբան բռնելու ծրագիրը։ Արդարև կ'ուզէր ընթանալ Թէկէթոֆ արշաւախումբին գացած ճամբայէն, զոր 1872 էն 1874 կ'վարէին Բայէր և Ուէյբրեխթ, որոնք հիւսիսային լայնութեան 76րդ. աստիճանին վրայ գտնուած Նոր-Զամպլէն անցնելով, հասած էին անծանօթ երկիր մը, զոր Ֆրանց-Եօզէֆի երկիր կոչեցին և 80էն 83րդ. զուգահեռականին միջև տարածուած ըլլալ ենթադրեցին։

Այս ծրագիրը, ոչ միայն ճամբորդներուն կարելի կ'ընէր աւելի մօտ ըլլալ հին ցամաքին, այլ նաև, բոլորովին նոր ճամբայ մը բանալ փափաքող ձեռնարկութեան արժանապատուութիւնը գգուելու գերազանց յատկութիւնը ունէր։

(Շար.)